

Innst. S. nr. 180

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget frå næringskomiteen

St.meld. nr. 27 (2003-2004)

Innstilling frå næringskomiteen om norsk sjøpattedyrpolitikk

Til Stortinget

1. SAMANDRAG

1.1 Bakgrunn

Regjeringen legger med dette frem stortingsmelding om norsk sjøpattedyrpolitikk. Formålet med meldingen er å legge frem et forslag til en ny, helhetlig og aktiv forvaltning av sjøpattedyr som bygger på moderne prinsipper for forvaltning av arter, habitater og økosystemer. Meldingen er et ledd i arbeidet med å komme frem til økosystembasert forvaltning av våre marine ressurser. Dette er i samsvar med et av målene fra Toppmøtet om bærekraftig utvikling i Johannesburg i 2002 om at økosystembasert forvaltning av fiskeriene skulle implementeres innen 2010.

Regjeringen ønsker på denne måten å legge grunnen for en bred nasjonal, politisk enighet om en forvaltning som skal danne fundamentet for en sunn bærekraftig næringsutvikling basert på høsting av sjøpattedyr og andre fornybare marine ressurser i samsvar med Havrettskonvensjonen. Samtidig skal man implementere de nasjonale og internasjonale forpliktelsene Norge har angående vern av biologisk mangfold og habitater i våre marine økosystemer.

På bakgrunn av en bred nasjonal enighet om prinsippene for norsk sjøpattedyrforvaltning vil Regjeringen søke råd om gjennomføringen hos uavhengige internasjonale vitenskapelige organer. Regjeringen vil gjennom internasjonale fora søke bredest mulig aksept for en helhetlig norsk forvaltning av sjøpattedyr.

Norsk sjøpattedyrpolitikk er basert på prinsippene om vern og bærekraftig høsting med utgangspunkt i vitenskapelig rådgivning. Regjeringens prinsipielle mål er at det ikke skal være adgang for jakt på sel- eller

hvalarter hvor det ikke foreligger estimater for bestandsstørrelse.

I de senere årene har det vært stadig større oppmerksomhet rundt sjøpattedyrenes rolle i økosystemet. Nyere forskning viser at rasjonell forvaltning av sjøpattedyr kan ha stor betydning for økonomien i fiskeriene. Både nasjonalt og internasjonalt er det nå økt forståelse for økosystembasert forvaltning.

1.2 Foreslåtte tiltak

Regjeringen ønsker en mer aktiv forvaltning av sjøpattedyr, og foreslår derfor å styrke vern av truede og sårbare bestander, øke utnyttelsen av høstbare bestander og forberede overgangen til økosystembasert forvaltning av de levende marine ressursene der også sjøpattedyrene skal vurderes som komponenter i høstbare økosystemer. For å oppnå disse målsettingene vil Regjeringen iverksette følgende tiltak:

Generelle tiltak

- Innføre et sett generelle prinsipper som skal legges til grunn for forvaltning av sjøpattedyr i Norge, og som Norge skal søke bredest mulig internasjonal oppslutning om
- Etablere et vitenskapelig fundament for overgang til økosystembasert forvaltning der bestandene av sjøpattedyr blir vurdert i sammenheng med forvaltningen av de øvrige levende marine ressursene
- Videreføre igangværende overvåkning av bestander og innføre overvåkning av bestander som ikke fanges opp av dagens overvåkning
- Utrede nedre grenser med tilhørende føre-var-grenser for livskraftige bestander av de sel- og hvalartene som naturlig har fast utbredelse i norske farvann
- Etablere overvåkning av bifangst av sjøpattedyr i fiskeriene og vurdere effekten på bestandene. Norge skal delta sammen med andre nordsjøland om en tiltaksplan for niser i Nordsjøen for oppføl-

ging av Bergensdeklarasjonen fra Femte ministerkonferanse om Nordsjøen

- Legge til rette for tilpasning av fangstkapasiteten til ressursgrunnet. Dette vil si både fornyelse av flåten og økning av kapasiteten i forhold til dagens situasjon, særlig i selfangstnæringen. Regjeringen mener at dette kan skje ved å innføre en ordning med "kvotebonus" for fartøy som driver fiske i kombinasjon med selfangst
- Innføre konsesjonsordninger for hvalfangst og selfangst som ledd i arbeidet med å etablere forutsigbare rammer for næringene

Tiltak vedrørende hval

- Arbeide for å øke uttaket av vågehval innenfor rammen av Den internasjonale hvalfangstkommissjonen (IWC). Dersom dette over tid skulle vise seg helt umulig å oppnå, kan det vurderes om Norge bør gå inn for å forvalte vågehval i regi av Den nordatlantiske sjøpattedyrkommissjonen (NAMMCO)
- Utrede hvordan DNA-registeret for vågehval kan benyttes til å beregne bestandsstørrelse
- Utvikle metoder for elektronisk overvåking av hvalfangsten og erstatte dagens inspektørsystem med elektronisk overvåking
- Åpne for utvidet fangstsesong så snart elektronisk overvåking kan gjennomføres

Tiltak vedrørende sel

- Øke fangstkvotene betraktelig for bestandene av grønlandssel i forhold til dagens nivåer for å få disse bestandene ned på nivåer som gir størst langsiktig avkastning av sel. Forvaltning av grønlandssel i Østisen må gjennomføres i samarbeid med Russland
- Iverksette tiltak for å bedre kunnskapen om bestandsstørrelse og bestandsbiologi hos klappmyss
- Utrede metodiske forbedringer for overvåking av kystsel
- Regulere bestandstilveksten av kystsel for å avbøte skader for fiskerinæringen mv. samtidig med at man bevarer livskraftige bestander basert på vitenskapelig rådgivning
- Åpne for at utlendinger kan få adgang til å delta i jakt på kystsel, på betingelse av at jakten skjer under kyndig veiledning
- Legge om støtten til selfangstnæringen for å utvikle næringens lønnsomhet slik at det legges større vekt på produktutvikling, videreforedling og markedsføring. En bedriftsøkonomisk lønnsom næring er en forutsetning for vedvarende økt høsting av sel
- Oppmuntre næringen til å etablere fellesprosjekter med russiske selskaper med sikte på økt selfangst i Østisen. Det finnes finansieringsmuligheter for slike prosjekter i Næringsfondet for Nordvest-Russland og Investeringsfondet for Nordvest-Russland
- Vurdere behovet for mobile slakterianlegg for sel

Arbeidet med å etablere økosystembasert forvaltning av sjøpattedyrbestandene i våre områder er det sentrale temaet i meldingen. Det er et langsiktig prosjekt, og meldingen foreslår skritt som kan tas i retning av dette målet. Et element vil være å utforme beskatningsstrategier og foreslå tiltak for å få dem satt ut i livet.

Økosystembasert tilnærming til forvaltning av havets ressurser ble også behandlet i St.meld. nr. 12 (2001-2002) "Rent og rikt hav". Regjeringen gav der uttrykk for at man ville legge opp til en helhetlig forvaltning av våre hav- og kystområder basert på økosystemtilnærming.

Hensikten med de tiltakene som foreslås, er å ta politiske grep for å bedre lønnsomheten i fangstnæringene og fiskeriene. Betydelig bedret lønnsomhet, særlig i selfangstnæringen, er avgjørende for å få en rasjonell og bærekraftig beskatning av sjøpattedyr innen rammen av en fremtidig økosystembasert forvaltning av de levende marine ressursene i våre områder.

1.3 Nærmere om de enkelte kapitler

Kap. 2 beskriver nærmere formålet med meldingen og gir en omtale av de hovedutfordringer vi står overfor når det gjelder forvaltning av sjøpattedyr. Meldingen begrenser begrepet sjøpattedyr til å omfatte arter av sel og hval.

Selene tilhører den biologiske ordenen rovdyr, Carnivora, som også omfatter landrovdirene. Selene deles inn i to grupper, ekte seler og øreseler. Alle selene i Norge unntatt hvalross tilhører gruppen ekte seler. I tillegg til seler i nord er det også sel på Bouvetøya, Peter I.s øy og langs iskanten i de norske kravområdene i Antarktis. Felles for selene er at de er avhengige av land (eller is) for å kaste (føde) unger og for å amme ungene sine.

Hvalene utgjør en egen orden, Cetacea, som deles inn i tannhvaler og bardehvaler. I motsetning til selene er hvalene bundet til akvatisk miljø for hele livssyklusen. Det vil si at også fødsel og diegiving foregår i vannet.

Sjøpattedyrene er en fornybar ressurs og utgjør samtidig en viktig komponent i det biologiske mangfoldet i marine økosystemer. Sjøpattedyr må derfor inngå i en helhetlig økosystembasert forvaltning av våre havområder. Før-var-prinsippet skal legges til grunn ved høsting og andre naturinngrep som kan ha virkning på bestandenes tilstand og utvikling. De mest vanlig observerte artene av sjøpattedyr i våre områder utgjør en betydelig biomasse i økosystemene, og deres konsum er i størrelsesorden 5,5 mill. tonn biomasse per år. Til sammenligning var de samlede norske fiskeriene i 2002 på 2,74 mill. tonn høstet fra de samme økosystemene. Dette reflekterer konkurranseforhold som må tillegges vekt i forvaltningen av artene.

Kap. 3 oppsummerer det nasjonale regelverket som gjelder for fangstnæringene. Det redegjøres for internasjonal rett på området og våre forpliktelser i forhold til avtaler vi har tiltrådt. Videre omtales regelverk som gjelder på dette feltet i USA og EU.

I mange land er ikke grunnlaget for norsk sjøpattedyrpolitikk forstått, eller akseptert, og det fremsettes fra tid til annen trusler om handelssanksjoner mot og

forbrukerboikott av norsk sjømat. Det redegjøres for slike aksjoner. Konklusjonen er at disse ikke har materialisert seg i en grad som har skadet fiskerinæringen eller annen norsk eksportnæring.

Frivillige organisasjoner som er opptatt av forvaltning av sjøpattedyr, har stor innflytelse på hva som skjer internasjonalt på dette området. For Regjeringen er det viktig å ansvarliggjøre disse organisasjonene, ved å sikre at deres beslutninger tas på korrekt grunnlag.

Det gis videre en kortfattet historisk oversikt over våre fangstnæringer og de samiske fangsttradisjonene.

Siden hvalfangsten ble gjenopptatt i 1993, har 33-34 fartøy deltatt i fangsten hvert år. Det er i hovedsak vanlige kystfiskefartøy som utgjør hvalfangstflåten, og disse fornyes som ledd i utviklingen av fiskeflåten. Gjennomsnittsalderen for fangere er høy, men det er også kommet yngre krefter inn i næringen. Situasjonen er derfor ikke prekær, men det er behov for nyrekruttering.

Selfangsten er de siste 10-15 årene drevet med bare 3 til 5 gamle ishavsskuter. Enkelte år har bare to skuter deltatt. Samtlige er modne for utskifting eller betydelig oppgradering. Økonomien, slik den er i næringen i dag, gir imidlertid ikke grunnlag for lønnsom investering til tross for at markedet for selskinn har tatt seg opp de siste par årene. Det er tilfredsstillende etterspørsel etter skinn i tillegg til at det arbeides aktivt for å utnytte både spekk og kjøtt bedre. Men siden det tas få dyr i norske farvann, blir enhetskostnadene for store både på fangstleddet og i mottakene på land. Utfordringen for norsk selfangstnæring blir derfor å få økt fangsten slik at man kan få opp lønnsomheten både i fangstleddet og mottakene på land, og på den måten redusere behovet for støtte.

Den helsemessige status hos sjøpattedyrene har stor betydning for bestandsutvikling, forvaltning og den generelle helsetilstanden i det marine økosystemet.

Det finnes ingen rapporterte tilfeller av matforgiftning eller sykdom hos mennesker knyttet til konsum av sjøpattedyr i Norge. Statens næringsmiddeltilsyn har gitt kostholdsrad for konsum av kjøtt og spekk fra hval og sel. Gravide og ammende frarådes å spise hval- og selkjøtt på samme måte som de frarådes å spise flere arter fisk. Andre personer kan trygt spise kjøtt fra dyr tatt i norsk fangst. Når det gjelder spekk fra hval og sel, er deler av dette egnet for konsum. Olje fra spekk som inneholder miljøgifter må, i likhet med tran fra torskelever, renses før den kan gå til konsum.

Norge åpnet for eksport av vågehval i 2001, og det ble startet eksport til Island i 2002 og til Færøyene i 2003. Japan er et potensielt marked. DNA-registeret for vågehval representerer et betryggende kontrollapparat for handel med hvalprodukter.

Kap. 4 beskriver alternative modeller for forvaltning av sjøpattedyr.

Økologisk bæreevne er en kompleks egenskap ved økosystemet som naturlig regulerer bestanders størrelse. I mange tilfeller er det knapphet på mat som er den regulerende faktoren. I økosystemer hvor det foregår kommersielt fiske etter arter som er mat for sjøpattedyr,

vil fisket på den ene siden påvirke økosystemets bæreevne med hensyn på sjøpattedyr, og på den andre siden vil fangstnivået på sjøpattedyr virke inn på kommersielt høstbare fiskeressurser. En bestandsregulerende fangst av sjøpattedyr blir oftest vurdert i forhold til de dominerende predatorene, for eksempel vågehval og grønlandssel, i norske farvann. I tillegg til å virke inn på bestanden av byttedyr, vil en slik bestandsregulerende fangst imidlertid også ha effekt på konkurrerende predatorer. Beskatningsstrategiene som velges, må ta hensyn til slike forhold.

Ut fra disse vurderingene kan man velge mellom følgende hovedstrategier for forvaltning av de store høstbare bestandene av sjøpattedyr:

- Sette nullkvoter, og la økosystemets bæreevne regulere bestandene
- Videreføre dagens forvaltning
- Øke uttaket av bestandene innenfor rammen av tradisjonell enbestandsforvaltning
- Forvalte bestandene av sjøpattedyr ut fra hensynet til andre ressurser i en økosystembasert tilnærming

I kap. 5 presenterer Regjeringen de tiltakene man vil sette i verk for å bedre forvaltningen av sjøpattedyr.

Det vises til at sjøpattedyr skal inngå i en helhetlig økosystembasert forvaltning av norske havområder, og føre-var-prinsippet skal legges til grunn ved høsting og andre naturinngrep som kan ha virkning på bestandens tilstand og utvikling. I tillegg er det viktig at politiske, økonomiske og ikke minst dyrevernmessige aspekter innarbeides i forvaltningen.

Regjeringen gir anbefalinger når det gjelder forvaltningsmål for sikring av bestandene på lang sikt. Det foreslås tiltak for å legge til rette for en økning i beskatningen av vågehval og grønlandssel slik at disse bestandene ikke fortsetter å vokse. På sikt ønsker man å fastsette fangstkvote for disse bestandene basert på økosystemtilnærming. Videre foreslås det at det iverksettes overvåking av bestander som vi i dag ikke har fullgod oversikt over, for å finne ut om det er behov for en mer aktiv forvaltning av andre arter som opptrer i store mengder i norske farvann.

Det anbefales tiltak for utvikling av næringen ved modernisering av fangstleddet, tilpasning av fangstleddet til ressursgrunnlaget, produktutvikling og utnyttelse av nye markedsmuligheter.

Det arbeides med å innføre elektronisk kontroll med utøvelsen av hvalfangsten, slik at det kostnadskrevende systemet med inspektører om bord på alle fartøyene under hele fangstperioden kan oppmykes. Ved å ta i bruk elektroniske hjelpemidler kan fullgod kontroll videreføres på en mer kostnadseffektiv måte.

Bestandene av kystsel er så små at likevektsbeskatning ikke vil gi grunnlag for omfattende næringsutvikling. Utnyttelsen av produkter fra fangst av kystsel må skje i sammenheng med næringsutvikling basert på fangst av ishavssel. Utvikling av produkter for lokal turistnæring som selsafari og deltakelse i jakt bør utredes av lokale interesser.

Kap. 6 omtaler hvilke politiske grep som må tas for å følge opp de tiltakene som er skissert. For å skape tryg- gere rammebetingelser i fangstnæringene vil det bli etablert konsesjonsordninger for hvalfangst og sel- fangst. Videre vil det bli gitt adgang for utlendinger til å delta i fangst av kystsel.

Internasjonalt er forvaltning av sjøpattedyr fortsatt et omstridt spørsmål. Dette har sammenheng med at det er sterke krefter som arbeider for at hval og sel ikke skal kunne høstes som naturressurser. Flere land har som grunnholdning at disse predatorerne skal fredes og ikke berøres av prinsippet om bærekraftig høsting. Slike holdninger gjenspeiles i det internasjonale sam- arbeidet for forvaltning av sjøpattedyrressursene.

Arbeidet i IWC med å komme frem til en revidert forvaltningsordning som kan åpne for vedtak om opp- hevelse av fangstforbudet (moratoriet), har så langt ikke ført frem. Dersom det over tid viser seg at IWC ikke oppfyller sine forvaltningsoppgaver i henhold til Hvalfangstkonsesjonen, kan det vurderes om Norge bør gå inn for å forvalte hval i regi av NAMMCO. Spørsmålet må i så fall underlegges en grundig vurde- ring. Norge har siden gjenopptakingen av vågehvalfangsten i 1993 hatt en nasjonal forvaltning av denne næringen fordi flertallet i IWC ikke har villet oppheve moratoriet og fastsette fangstkvoter.

Når det gjelder beskatningen av den store selbestan- den i Østisen, er det enighet mellom Norge og Russ- land om at bestanden av grønlandssel nå er for stor i forhold til økosystemets bæreevne. Den største utfor- dringen for forvaltningen av sjøpattedyr i nordområder er derfor å få etablert en fremtidsrettet forvaltningsstra- tegi for grønlandssel i Østisen. Forvaltning av denne bestanden legger imidlertid et særlig ansvar på Russ- land siden fangsten foregår utelukkende i russisk sone. Bestanden har vokst fordi det settes for lave kvoter i forhold til hva som vil være en optimal beskatning, gitt at vi skal ha en bærekraftig fiskerinæring. Særlig på grunn av problemene i det russiske fangstleddet blir selv disse lave kvotene ikke tatt. Dette skjer til tross for at det er betydelig større etterspørsel etter skinn fra rus- sisk fangst enn det som tilbys av produkter i dag. Norge har ikke lenger adgang til områdene i og utenfor Kvit- sjøen hvor det er mulig å drive lønnsom fangst. Følgelig tar man ikke fullt ut de relativt sett små kvote- ne Norge blir tildelt av Russland.

Det bør etableres et samarbeid med Russland for å få til en mer fremtidsrettet selfangst i Østisen. Denne kan sannsynligvis drives med mindre kystfartøyer etter mønster fra fangsten utenfor Canada, hvor det i omkring 20 år har vært forbud mot å drive selfangst fra store ishavsskuter. Selfangsten i Canada drives i dag med fortjeneste uten noen økonomisk støtte fra myn- dighetenes side. Det antas at fangst med mindre kyst- fartøyer kan bli lønnsom også i russisk sone siden den vil være mindre kapitalkrevende enn fangst med de tra- disjonelle norske ishavsskutene, som er bygd for å krysse store havområder. Den vil også være mindre kostnadskrevende enn den måten russisk fangst drives på i dag. Etablering av fangst langs disse linjene må baseres på at Russland bygger opp en selfangstkapasi-

tet med egne kystfiskefartøyer, eller at russisk selfangst- næring inngår en eller annen form for samarbeid med norske fartøyer som egner seg for slik aktivitet. Bruk av norske fartøyer forutsetter at Russland gir dem adgang til å komme inn i Kvitsjøen. Det er avgjørende for et godt økonomisk utbytte av fiskeriene i Barentshavet at man får til et samarbeid med Russland når det gjelder økosystembasert forvaltning av selbestanden i Østisen.

Vern av sjøpattedyr i forhold til miljøkvalitet og ulike naturinngrep er en aktuell problemstilling i Nordsjø- området. Dette har kommet til uttrykk både gjennom Konvensjonen om beskyttelse av det marine miljø i Det nordøstlige Atlanterhav (OSPAR) Det internasjonale havforskningsråd (ICES) og ministerkonferansene om Nordsjøen. I det oppfølgende arbeidet mener Regjering- en at det kan bygges på de to målene for sjøpattedyr- forvaltningen som EU-kommisjonen la frem ved gjen- nomgangen av den felles fiskeripolitikken, nemlig bevaring av artsmangfoldet og økosystemtilnærming til forvaltningen. Regjeringen mener det er viktig å delta aktivt i oppfølgingen av Bergensdeklarasjonen fra Den femte Nordsjøkonferansen, og for å bidra til denne prosessen vil Regjeringen holde nær kontakt med EU i tillegg til bilaterale forbindelser og samar- beid innen aktuelle konvensjoner og avtaler.

I kap. 7 redegjøres det for de økonomiske conse- kvensene av å videreføre en aktiv politikk på dette området.

Selfangstnæringen er fortsatt svært sårbar. Det er derfor nødvendig med særskilte tiltak i en overgangs- fase. Meldingen drøfter en ordning med "kvotebonus" for fartøyer som allerede er aktive i fiskeriene hvis disse i tillegg engasjerer seg i selfangst. Støtteordnin- gene vil bli utformet slik at de bidrar til å skape forut- sigbare og trygge rammebetingelser og på den måten bidra til at næringen blir selvfinansierende. Regjerin- gen foreslår således å videreføre støtten til selfangsten. Begrunnelsen for dette er først og fremst at det er viktig å opprettholde kunnskapen om hvordan selfangst dri- ves siden beskatning av sel er et viktig ledd i øko- systembasert ressursforvaltning. Bevaring av den tradi- sjonsrike kystkulturen og aktivitet i visse kystsammfunn basert på denne næringen er også viktige elementer.

Det er nødvendig å stimulere til mer effektiv ressurs- bruk og å bedre økonomien i fangstleddet. Dette kan bl.a. skje ved reduksjon av kostnadene og bedre utnyt- telse av tilgjengelige kvoter. En økning av fangstvolu- met vil senke enhetskostnadene og gi lønnsomhet i mottaksleddet på land.

Det er ikke mulig å drive selfangst i Vesterisen og i de områdene i russisk sone i Østisen som Norge i dag har adgang til, uten finansiell støtte. Dette har sammen- heng med at det kreves store båter som kan gå inn i isen med utrustning for flere ukers tokt. Store båter med isklasse er kapitalkrevende i drift samtidig som fangst- formen gjør det vanskelig å få tatt så mange dyr at kapi- talen kan forrentes.

Prisene på skinn og andre produkter styres av ver- densmarkedet. Selv om det har vært en positiv utvik- ling de siste årene, er ikke prisene i før- stehåndsomsetningen tilstrekkelig til at det kan gi

lønnsomhet i fangstleddet uten subsidier. Selfangsten vil derfor i overskuelig fremtid være avhengig av støtte både for å få modernisert flåten slik at man kan få tatt tilgjengelige kvoter, og ikke minst viktig: utnytte bedre alle deler av selen. Uten videreføring av støtten vil ikke selfangsten kunne fortsette.

Regjeringen mener imidlertid at Norge bør konsentrere støtten til selfangsten til den aktiviteten som foregår i de norske områdene i Vesterisen. I Vesterisen har Norge hovedansvaret for forvaltningen, og det er der Norge har kontroll med reguleringen. Bestanden av grønlandssel i Vesterisen har vokst, og siden den er på næringsvandring inn i Barentshavet i sommermånedene, er beskatning av denne bestanden viktig i flerbestandsperspektiv. Regjeringen vil imidlertid etter hvert vri bruken av offentlige støttemidler til selfangstnæringen fra ordinær driftsstøtte til produktutviklings- og markedsføringsarbeid. Støtte til selfangsten vil betale seg i form av større utbytte fra fiskeriene.

Norge har en annen grunnholdning enn vernelandene når det gjelder beskatning av sjøpattedyr, og Regjeringen mener det fortsatt er nødvendig at Norge går i breisjen i forsvaret av prinsippene om bærekraftig høsting av naturens overskudd. Det er derfor viktig med bred nasjonal forankring for en fremtidsrettet politikk på dette området.

I lys av den betydning fiske og fangst har for norsk økonomi, går Regjeringen inn for at arbeidet med informasjon om norsk ressursforvaltning videreføres.

2. MERKNADER FRÅ KOMITEEN

2.1 Innleiande merknader

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, leiaren Olav Akselsen, Bendiks H. Arnesen, Grethe Fosli og Aud Gaundal, frå Høgre, Ivar Kristiansen, Michael Momyr og Erlend Nornes, frå Framstegspartiet, Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm, frå Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Inge Ryan, frå Kristeleg Folkeparti, Olaf Gjedrem og May-Helen Mølvær Grimstad, og frå Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, syner til St.meld. nr. 27 (2003-2004) om Norsk sjøpattedyrpolitikk, til brev frå komiteen dagsett 1. april og 6. mai 2004, og til svarbrev frå Fiskeridepartementet dagsett 19. april og 10. mai 2004.

Komiteen syner til at Stortinget ved fleire høve har handsama norsk sjøpattedyrpolitikk. Komiteen syner i den samanheng til Innst. S. nr. 93 (1998-1999) i samband med St.meld. nr. 51 (1997-1998) om Perspektiv på utvikling av norsk fiskerinæring der det vert uttrykt at "Utviklinga i bestanden av sjøpattedyr gjev grunn til uro og komiteen meiner difor at fangsten av kval og sel må aukast monaleg. Komiteen vil understreke at dette må skje innanfor ei berekraftig ramme" og "Komiteen ber Regjeringa sette i verk tiltak for å redusere bestanden av voksen grønlandssel i betydelig større grad enn i dag. Om nødvendig må dette skje med støttetiltak, gjerne i samarbeid med fiskerinæringen.

Selbestanden er pr. i dag blitt alt for stor, og den er sterkt voksende. Dette er en sterk trussel for norsk fiskerinæring".

Komiteen viser til St.meld. nr. 27 (2003-2004), der det vert presisert at Regjeringa går inn for ei økosystembasert forvaltning av marine ressursar. Dette er ei tilnærming komiteen stør. Dette er eit krav frå toppmøtet om berekraftig utvikling i Johannesburg i 2002. Vidare finst det mange eksempel på korleis forvaltning av naturlege og vilkårsbundne fornybare ressursar blir fånnytt dersom det ikkje blir teken omsyn til artane i økosystemet og deira innbyrdes binding og interaksjon. Komiteen meiner ei utvikling av forvaltningsmodellar, som tek omsyn til dei ulike artane som lever i eit økosystem, er eit viktig steg i retning av ei meir berekraftig forvaltning av våre levande ressursar.

Noreg har møtt sterk kritikk frå delar av det internasjonale samfunnet når det gjeld forvaltning av sjøpattedyr. Etter komiteen si meining har mykje av denne kritikken ikkje vore reint fagleg basert. Det er komiteen si oppfatning at fokus på økosystembasert forvaltning for marine ressursar vil vere med på å redusere styrken i denne kritikken internasjonalt, og dessutan kunne vere eit bidrag i denne tilnærminga i andre land med tilsvarande ressursar.

Komiteen meiner at ytterlegare forskning på biologisk mangfald, rikdomen av artane og deira eigenart, samt bindinga mellom dei, er ein føresetnad for ei økosystembasert forvaltning.

Presiseringa i meldinga av at økosystembasert forvaltning inneber at ein skal følgje føre-var-prinsippet, er særst viktig i denne samanhengen. At vi kjenner fleire av mekanismane i økosystema enn vi gjorde tidlegare, bør ikkje føre oss til å tru at vi kjenner alle. Det finst gode eksempel på at å tru at ein kan kontrollere og manipulere marine ressursar, lett kan gå gale.

Kunnskap om og erfaring i økosystembasert forvaltning, både i marine og andre økosystem, kan verte ein særst ettertrakta kompetanse, ettersom innsikt i kompleksiteten i naturen blir ein del av ressursforvaltninga.

Komiteen har i denne samanhengen merka seg at Regjeringa peiker på at skattlegginga av enkelte artar har vore så avgrensa over fleire år, at artane no er nære sitt maksimale nivå (beree vna til økosystemet). Vidare at føremonene ved ein vesentleg reduksjon av sjøpattedyrførekomstane ligg i redusert dødstal hjå andre haustbare og kommersielt interessante ressursar. Komiteen har i denne samanhengen merka seg kommentaren i meldinga rundt tilhøvet mellom sjøpattedyr og fiskeria. Regjeringa viser her til at det er menneskeleg aktivitet som er hovudårsaken til den aktuelle situasjonen i fiskeria, og at sjøpattedyra ikkje kan verte gjort til syndebukk for uforsvarleg forvaltning med overskattlegging av artar. Komiteen er einig i denne vurderinga, og vil peike på at særleg når ein ønskjer å bygge opp igjen artar, er det naudsynt å ta omsyn til den påverknaden sjøpattedyra har.

Komiteen har merka seg at Regjeringa ønskjer ei ny, heilskapleg og aktiv forvaltning av sjøpattedyr og er samd i at dette er særst viktig for den totale forvaltninga av ressursane i havet. Komiteen har merka seg at i

lys av sjøpattedyra sitt konsum av fisk, vil ei rasjonell forvaltning kunne ha stor positiv verknad for økonomien i fiskeria, og meiner difor det er viktig å gjere det som er mogleg for å nå målsetjinga om økosystembasert forvaltning i praksis.

Sel og kval konsumerer store mengder sjømat. Dei vanlegaste bestandane av sjøpattedyr konsumerer minimum 5,5 mill. tonn biomasse, medan dei samla norske fiskeria i 2002 i dei same økosystema var om lag 2,74 mill. tonn biomasse. I Barentshavet konsumerer grønlandssel 3,3-3,5 mill. tonn biomasse (ca 1 800 kg pr. dyr) og vågekval 1,8 mill. tonn (ca 21 000 kg pr. dyr). Sjøpattedyr et mellom anna torsk, sild, hyse, lodde og krill. Vitskaplege simuleringar av å redusere vågekvalbestanden med eit dyr, syner at fiskekvotane kan auke med fem tonn av både torsk og sild. Komiteen syner til at dei sel- og kvalartane som vert hausta, er viktige predatorar i det same økosystem som norske fiskarar haustar. Dette er eit sjølvstendig argument for at ein forvaltar sjøpattedyra aktivt og ut frå strategiar om berekraftig uttak frå økosystema.

Komiteen er samd i Regjeringa sine framlegg om å innføre eit sett generelle prinsipp som skal leggjast til grunn for forvaltning av sjøpattedyr i Noreg og å etablere eit vitskapleg fundament for overgang til økosystembasert forvaltning der bestandane av sjøpattedyr vert vurdert i samheng med forvaltninga av dei andre levande marine ressursane.

Komiteen er vidare samd i Regjeringa sitt framlegg om å vidareføre all iverksett overvaking av bestandar, innføre overvaking av bestandar som ikkje vert fanga opp av noverande overvaking, og utgreie nedre grenser med tilhøyrande føre-var-grenser for livskraftige bestandar av dei sel- og kvalartane som naturleg har fast utbreiing i norske farvatn.

Komiteen har merka seg at ei økosystembasert forvaltning av bestandane av sjøpattedyr vil kunne gje positive ringverknader for dei norske fiskeria.

Dei siste 20 åra har vi av ulike årsaker hatt ei langt ifrå optimal forvaltning av sjøpattedyra. Komiteen meiner at ein må ta avgjerder som ivaretek Noreg sine økonomiske og politiske interesser innanfor økologisk forsvarlege rammer.

Komiteen tek utgangspunkt i dei internasjonalt godkjende prinsippa for bevaring og berekraftig bruk. Ein syner til Verdenskommisjonen for miljø og utvikling, leia av dåverande statsminister Gro Harlem Brundtland, og der verdssamfunnet i samband med FN-toppmøtet om miljø og utvikling (UNCED) i Rio de Janeiro i 1992 slutta seg til desse prinsippa i Agenda 21. Verdenssamfunnet stadfesta desse prinsippa på ny ved FN-toppmøtet om berekraftig utvikling (WSSD) i Johannesburg i 2002.

Komiteen syner til at desse prinsippa òg gjeld dei levande marine ressursane, medrekna sjøpattedyra. Det er mogleg å nytte desse ressursane på ein berekraftig måte. Dei levande marine ressursane har hatt og vil ha mykje å seie for samfunnsutviklinga i heile Noreg. På same vis som andre levande marine ressursar må kome folk langs kysten til gode, og dermed òg resten av landet, så meiner komiteen det tilsvarende må gjelde

for sjøpattedyra òg. Desse ressursane vil tilføre kysten arbeidsplassar, økonomisk verdiskaping, busetting og levande kystsamfunn.

Komiteen legg vekt på at det er ei stor utfordring for verda å tryggje ein berekraftig matproduksjon. Hausting av sjøpattedyr er ein berekraftig matproduksjon. I tillegg gjev slik hausting gode kosthaldsprodukt og skinn som kan brukast til klede.

Sjøpattedyr er frittlevande dyr. Samanlikna med produksjonsdyr på land, lever sjøpattedyra eit liv fritt frå menneskelege inngrep. Komiteen meiner at hausting av sjøpattedyr må skje slik at dyr ikkje skal lide i utrensmål. Komiteen erkjenner samstundes at utnytting av dyr for menneskelege formål kan føre til lidingar for dyra, og at det òg kan vere tilfelle i samband med hausting av sjøpattedyr.

Komiteen legg avgjerande vekt på FN sin havrettskonvensjon som gjev Noreg herredøme og suverene rettar til ressursane i store havområde, og gjev plikt til å bevare ressursane og utnytte dei optimalt. Komiteen vil peike på at det er legitimt å ivareta norske eigeninteresser.

Komiteen vil òg peike på at Noreg må bruke sin suverene handlefridom innanfor folkerettslege pliktar og normer.

Komiteen vil syne til at opprettinga av eksklusive økonomiske soner har hatt mykje å seie for utviklinga i Noreg.

2.2 Den internasjonale konvensjonen for regulering av kvalfangst (ICRW) og Den internasjonale kvalfangstkommisjonen (IWC)

Komiteen syner til at Den internasjonale konvensjonen for regulering av kvalfangst (ICRW) har som hovudmålsetjing å forvalte kvalbestandar for slik å gjere mogleg ei velordna utvikling av kvalfangstnæringa. Komiteen syner vidare til at konvensjonen har oppretta Den internasjonale kvalfangstkommisjonen (IWC) for dette formålet, og at konvensjonen vart forhandla fram for å regulere storkvalfangsten i Antarktis. Sjølv om utgangspunktet var eit regionalt regime, gjeld konvensjonen for alle havområde.

Komiteen merkar seg at vedtak i IWC for å endra det fleksible regelsettet (Schedule) vert gjorde med 3/4 fleirtal. Konvensjonen krev at slike vedtak må bidra til å oppfylle målsetjinga i konvensjonen, at dei må vere baserte på vitskapleg fakta, at dei ikkje må fordele fangstkvotar mellom land og at dei skal ta omsyn til konsumentane av kvalprodukt og kvalfangstnæringa. Konvensjonen gjev vidare medlemene høve til å ta atterhald, eller såkalla reservasjon, til vedtak i det fleksible regelsettet som er i strid med dei krava som konvensjonen set til slike vedtak.

Komiteen deler Regjeringa sitt syn at konvensjonen si rekkevidde er avgrensa til bardekvalane, spermkval og arktisk og antarktisk bottlenose, og at små tannkval ikkje er omfatta av konvensjonen.

Konvensjonen fungerte tilfredsstillande i samsvar med målsetjinga i perioden frå om lag andre halvdel av 1960-talet til om lag byrjinga av 1980-talet. I 1982 vedtok kommisjonen ein mellombels fangststopp for peri-

oden 1985/86-1990, omtala som eit moratorium. Komiteen syner til at dette vedtaket ikkje var basert på vitenskapleg kunnskap. I samsvar med konvensjonen tok difor Noreg atterhald til dette vedtaket. Noreg tok òg atterhald til IWC sitt vedtak i 1985 om å klassifisere den nordaustatlantiske vågekvalbestanden som ein "freda" bestand. Komiteen meiner det er naudsynt å oppretthalde desse atterhalda.

Komiteen syner til at eit fleirtal av medlemene i IWC set til side hovudmålsetjinga i konvensjonen. Komiteen meiner at avtalar må følgjast i samsvar med det overordna prinsippet om pacta sunt servanda, og er nøgd med at ei rekkje medlemsland òg arbeider for å få IWC til å fungere i samsvar med konvensjonen.

Komiteen er samd med Regjeringa i at Noreg si vågekvalforvaltning er i samsvar med våre folkerettslege plikter og rettar, og at den både i ande og bokstav er i samsvar med konvensjonen. Samstundes meiner komiteen at med utgangspunkt i kravet om vitenskapleg fakta, kan Noreg med fordel leggje større vekt på konvensjonen sitt krav om at det skal takast omsyn til konsumentane av kvalprodukt og kvalfangstnæringa, både når det gjeld arbeidet i IWC og når det gjeld den nasjonale forvaltninga.

Etter moratorievedtaket i 1982 har kommisjonen berre forvalta såkalla urinnvånerfangst. Komiteen vil peike på at Noreg sidan 1982 har arbeidd for å få kommisjonen til å ta opp att sitt forvaltingsansvar.

Komiteen syner til at Noreg stogga vågekvalfangsten i 1987. I perioden 1988-1992 vart det utført ein avgrensa fangst for forskingsformål, og ny kunnskap om talrikdomen til vågekvalbestanden vart framskaffa. På bakgrunn av denne nye kunnskapen og ferdigstillinga av den reviderte forvaltingsprosedyren (RMP) utvikla av den vitenskaplege komiteen til IWC, avgjorde Regjeringa i 1992 å taka opp att den ordinære vågekvalfangsten i 1993. Dette var eit einseitig tiltak sidan det ikkje hadde lukkast å få IWC til å fungere i samsvar med konvensjonen.

Komiteen vil vidare syne til at IWC ikkje har iverksett RMP trass i eit samrøystes råd frå den vitenskaplege komiteen. Ei slik iverksetting av RMP ville gjort kommisjonen i stand til å fastsetje kvoter for dei bestandane som kan haustast.

Komiteen har merka seg at Noreg sitt einseitige tiltak om å ta opp att kommersiell vågekvalfangst, resulterte i ei anna haldning og ein ny dimensjon både utanfor og i kommisjonen. Noreg fekk i stor grad aksept og respekt for gjenopptakinga av fangsten. Fleire aktørar gjekk frå eit bastant nei til berekraftig fangst til eit meir nyansert standpunkt om kor mykje og under kva omstende dei kunne akseptere fangst i framtida.

Komiteen syner til at i kommisjonen kom denne endringa til uttrykk i arbeidet med eit revidert forvaltingsregime (RMS), som skulle omfatta både RMP og kontroll og mekanismar for overvaking. Noreg tok på dåverande tidspunkt aktivt del i RMS-tingingane. Komiteen er skuffa over at eit fleirtal i kommisjonen ikkje har delteke i RMS-tingingane med den målsetjing å fullføre og iverksette RMS. RMS-tingingane har no

gått føre seg i 12 år, i tillegg til dei 10 åra med tingingar før RMS-prosessen starta.

Komiteen syner vidare til at situasjonen i IWC vart endå meir forverra i 2003 då det vart oppretta ein eigen vernekomité, og at dette vil kunne føre til ei endå større endring av IWC si verksemd i retning av meir fokus på vern i staden for berekraftig forvaltning.

RMP har ei øvre grense for bestandstilvekst på 1 pst. av den delen av bestanden som er eit år eller eldre. Komiteen har merka seg at Regjeringa meiner denne grensa er feil og at bestandstilveksten er på minimum 2 pst., og at mange ville argumentere for 4 pst. tilvekst. Den vitenskaplege komiteen i IWC kan ikkje endre RMP utan instruks frå kommisjonen. Ein slik instruks vert avgjort med simpelt fleirtal.

Komiteen meiner at over 20 års intensivt arbeid syner at det over tid har vore vanskeleg å få IWC til å fungere i samsvar med konvensjonen. Den seinare tids utvikling i IWC og dei avgrensingane som vert lagt på den vitenskaplege komiteen, syner at det i praksis vil vere vanskeleg å få IWC i nær framtid til å utføre det forvaltingsansvar som konvensjonen legg på kommisjonen.

Komiteen meiner difor at Noreg må syte for at våre plikter under konvensjonen vert oppfylte, og at tida er inne for at Noreg tek eit nytt steg og iverkset økosystembasert forvaltning av kvalbestandane. Komiteen er uroa over korleis IWC har utvikla seg, men meiner likevel at Noreg framleis skal arbeide konstruktivt i kommisjonen, t.d. ved å ta del i ein revisjon av RMP.

Komiteen meiner vidare at Noreg skal arbeide for at Den internasjonale kvalfangstkommisjonen igjen byrjar å fungere i samsvar med Den internasjonale konvensjonen for regulering av kvalfangst og i samsvar med FN sin havrettskonvensjon.

Komiteen meiner òg at det vil vere positivt om Noreg styrker det regionale samarbeidet med omsyn til forskning, bevaring og forvaltning i Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen.

Den internasjonale kvalfangstkommisjonen har årlege møter. Dette er både kostnads- og tidkrevjande, særleg sett i lys av fråveret av ei positiv utvikling. Forretningsreglane avgjer kor ofte og når kommisjonen skal møtast. Desse reglane kan endrast med simpelt fleirtal. Komiteen vil peike på at det under fleire internasjonale avtaler vert halde partskonferansar kvart andre eller tredje år, t.d. under Konvensjonen om biologisk mangfald og Konvensjonen om internasjonal handel med trua dyre- og planteartar. Komiteen meiner på denne bakgrunn at Noreg skal arbeide for at dei årlege møta i Den internasjonale kvalfangstkommisjonen skal erstattast av konferansar for dei kontraherande partane kvart andre eller tredje år.

2.3 Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen (NAMMCO)

Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen (NAMMCO) vart oppretta i 1992 gjennom ein avtale mellom Færøyane, Grønland, Island og Noreg og er i samsvar med FN sin konvensjon.

Komiteen har merka seg at ein motivasjon for opprettinga av NAMMCO var at IWC ikkje ivaretok sine forvaltingsmessige forpliktingar.

Komiteen syner til at Regjeringa meiner at NAMMCO har utvikla seg til eit kompetent og effektivt organ, og at medlemslanda har forbetra forvaltninga av fleire sjøpattedyrbestandar gjennom dette samarbeidet.

Komiteen er nøgd med at NAMMCO set søkelyset på økosystembasert forvaltning, og at NAMMCO sin vitskaplege komité har vesentleg kompetanse både når det gjeld å vidareutvikle RMP og å utvikle naudsynt metodikk for bruk av DNA-registeret til bestandsvurderingar. Komiteen meiner det er naudsynt å nytte seg av denne kompetansen. Komiteen ser det vidare som ønskjeleg at Regjeringa held fram med å arbeide for å få Canada og Russland til å tiltre NAMMCO-avtalen.

Komiteen meiner vidare at sidan det har vist seg vanskeleg å få IWC til å forvalte dei kvalbestandane som kan haustast, så bør det vurderast å styrke forvaltninga av desse bestandane i NAMMCO. NAMMCO bør òg styrkast når det gjeld forvaltning av dei ulike selartane.

Komiteen syner til at Den internasjonale konvensjonen for regulering av kvalfangst ikkje tillet Den internasjonale kvalfangstkommisjonen å fordele fangstkvotar mellom land. Historisk førte dette til kappfangst innanfor totalkvotane, såkalla olympisk fangst. Resultatet var overkapasitet og dårleg lønsemd.

Komiteen trur det er viktig å fordele fangstkvotar mellom land når fleire land haustar av den same bestanden, som ein garantist mot overbeskatning.

Komiteen trur det kan vere ønskeleg at fastsetjing av totale fangstkvotar og fordeling av fangstkvotar mellom Noreg og andre land finn stad i NAMMCO.

Komiteen fremjer følgjande framlegg:

"Stortinget ber Regjeringa vurdere om Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen kan gjevast ei aktiv oppgåve i fastsetjinga av totale fangstkvotar og fordeling av fangstkvotar mellom Noreg og andre land."

2.4 Konvensjonen om internasjonal handel med trua dyre- og planteartar (CITES)

Komiteen syner til at formålet til Konvensjonen om internasjonal handel med trua dyre- og planteartar (CITES) er å sikre at internasjonal handel med ville dyr og planter ikkje truar artane si overleving. CITES er ikkje ein forvaltingsorganisasjon, men ein konvensjon for regulering av handel.

Ulike handelsrestriksjonar gjeld for dei artane som er ført opp i tre vedlegg, såkalla appendiks, til avtalen.

Komiteen har merka seg at appendiks I omfattar artar som er trua av utrydding og som det difor i praksis er eit forbod mot internasjonal handel med, medan appendiks II omfattar artar som ikkje er direkte trua, men som kan verte det om ikkje handelen er strengt regulert. Handel med slike artar krev eksport- og importlisensar frå dei respektive styresmaktene. Appendiks III omfattar artar som einskildstatar har verna, og der andre statar må samarbeide for at vernet

skal vere effektivt. Dei kontraherande partane kan ta atterhald til oppføring av artane på dei ulike appendiksa. Slike atterhald kan takast i eit kort tidsrom etter oppføring av ein art, og ved tilslutning til konvensjonen. For å introdusere nye atterhald til allereie lista artar, må ein stat melde seg ut av CITES og så inn igjen med eit endra sett av atterhald.

Komiteen har vidare merka seg at Noreg har teke atterhald for oppføringa av vågekval, finnkval, seikval og spermkval i norske farvatn på appendiks I, og at Noreg såleis kan eksportere produkt frå desse kvalartane.

Komiteen meiner at oppføringa av vågekval som ein utryddingstrua art på appendiks I er gale, og merka seg at Noreg har lagt fram framlegg på tre partsmøte om å flytte den nordatlantiske bestanden av vågekval frå appendiks I til appendiks II. Komiteen syner til at framlegget vart støtta av eit simpelt fleirtal ved partsmøta i 1997 og 2000, men at kravet er 2/3 fleirtal for å verte vedtatt.

Komiteen vil peike på at det er dei tonesetjande motstandarlanda i IWC som òg frontar motstanden i CITES. Desse landa syner til IWC sitt moratorium på kvalfangst, og meiner difor at CITES ikkje kan flytte vågekval frå appendiks I til appendiks II.

Komiteen meiner at partsmøtet til CITES må ta ei sjølvstendig avgjerd i samsvar med CITES sine eigne prosedyrar og seier seg lei for at CITES ikkje fungerer i samsvar med den inngåtte avtalen, men har lagt seg på same folkerettsstridige line som IWC.

Komiteen meiner det er viktig å oppretthalde dei atterhalda Noreg har i CITES.

2.5 Informasjon

Noreg har drive eit aktivt arbeid for å informere omverda om norsk ressursforvaltning, og i særleg grad forvaltninga av sjøpattedyra. Komiteen er samd med Regjeringa i at denne informasjonsverksemda må halde fram, og at Noreg framleis går i bresjen i forsvaret av prinsippa om vern og berekraftig hausting av naturen sitt overskot.

Komiteen har merka seg at denne informasjonsverksemda har ført til resultat. Ein har fått meir og meir aksept og respekt for Noreg sin sjøpattedyrpolitikk. Trass i sterke truslar om det motsette, har komiteen merka seg at norsk fangst ikkje har ført til vesentlege negative konsekvensar for korkje norsk eksport, industri eller turisme. Forsøk på forbrukarboikottar har ikkje ført fram.

Komiteen syner til at norsk fiskerinæring, som kan vere særleg utsett for slike boikottar, ikkje fryktar negative reaksjonar i marknadene ved ein meir offensiv sjøpattedyrpolitikk. Næringa meiner at eventuelle reaksjonar er det mogleg å handtere med sakleg informasjon.

Komiteen har merka seg at den internasjonale mediedekkinga av norsk sjøpattedyrpolitikk vert stadig meir sakleg, og oftare positivt vinkla.

Komiteen syner til at Regjeringa samarbeider med organisasjonar med samanfallande synspunkt om denne informasjonsverksemda, og at desse mottek

økonomisk støtte til dette arbeidet, at Regjeringa skal vidareføre det gode, konstruktive samarbeidet med organisasjonar med samanfallande synspunkt.

Komiteen har merka seg at det er mest merksemd om norsk kvalfangst i samband med dei årlege møta i Den internasjonale kvalfangstkommissjonen. Desse møta er eit årleg høve for motstandarane å mobilisere og å få mediedekking. Tilsvarande gjev desse møta Noreg lett tilgang til internasjonale media og såleis eit godt høve til å informere omverda.

Komiteen er samd med Regjeringa i at i lys av kor viktig fiske og fangst er for norsk økonomi, så er det viktig å vidareføre arbeidet med informasjon om norsk ressursforvaltning. Denne informasjonsverksemda er særskild viktig når Noreg no går over til økosystembasert forvaltning av sjøpattedyrbestandane.

2.6 Marknader

Komiteen vil peike på at fangstnæringane har vore utsett for særskilde harde åtak som har ramma næringane økonomisk og dermed gitt redusert lønsemd. Boikottaksjonar og importrestriksjonar reduserte marknaden for selskinn dramatisk, og forbod mot kvitungefangst reduserte fangsteffektiviteten vesentleg.

Komiteen vil vidare peike på at i strid med artikkel XX i GATT-avtalen forbyr USA import av alle ulike slag selprodukt og at EU forbyr import av selungeskinn og varer framstilt av selungeskinn.

Komiteen meiner at Noreg må arbeide for å tryggje rettmessig tilgang for norske selprodukt til utanlandske marknader. Det multilaterale handelssystemet, etablert gjennom WTO-regelverket, er ein viktig garantist mot vilkårligheit, proteksjonisme og den sterke si rett. Det er viktig å sikre at handelsreglane vert etterlevd. Komiteen vil vidare syne til at i fall bilaterale samtaler ikkje fører fram, så er det mogleg å finne fram til løysingar knytt til importrestriksjonar på selprodukt i WTO sitt tvisteløysingsorgan.

Komiteen vil vidare syne til at stoggen i vågekvalfangsten og den sterkt reduserte fangsten, hadde som verknad at marknaden ikkje vart tilført kvalprodukt, og såleis forsvann etter kvart òg etterspørselen. Noreg sitt sjølvpålagte eksportforbod stogga tilførselen av norske kvalprodukt til den japanske marknaden. Det generelle verkemiddelapparatet bør slik komiteen ser det, prioritere dei utfordringane næringa har i høve til produktutvikling, vidareutvikling og marknadsføring. Komiteen har merka seg at Noreg oppheva det sjølvpålagte eksportforbodet for kval i 2001. Norsk eksport av kvalprodukt er i samsvar med dei folkerettslege rettane og pliktane. Vi har noko eksport til Island og Færøyane og komiteen er nøgd med at Regjeringa har lagt ned arbeid for å få tilgang til den store og godt betalende japanske marknaden, som vil kunne etterspørje biprodukt som spekk, sporar, innvollar. Komiteen ønskjer at Regjeringa intensiverer arbeidet med å få tilgang til den japanske marknaden.

Komiteen har merka seg at noverande vågekvalfangst på 600-700 dyr gjev om lag 1 000 tonn kjøt, som tilsvarar om lag 200 g kvalkjøt pr. innbyggjar. Kvalkjøtproducentane meiner eit så lite volum gjer det van-

skeleg med effektiv marknadsføring, produktutvikling og distribusjon, og det kan vere vanskeleg å oppfylle matvarekjedene sitt krav om jamn, kontinuerleg tilførsel av kjøt. Komiteen vil peike på at det er eit vesentleg problem for kvalnæringa at ein god del matvarebutikkar ikkje fører kvalkjøt, og at næringa først må ha tilgang på meir råstoff, m.a.o. auka fangst, før marknadene kan utviklast vidare.

2.7 Marknadsføring og produktutvikling

Hovudproduktet frå sel er skinn, men det vert òg produsert olje frå selspekk. Hovudproduktet frå kval er kjøt. Komiteen har merka seg at forskarane har kome fram til at kjøt og spekk av sjøpattedyr er særskilde velegna som mat. Det inneheld særskilde mange viktige næringsstoff, og innhaldet ligg langt over dei kjøttprodukt ein får av landdyra. Det er derfor viktig at dette vert utnytta.

Komiteen har vidare merka seg at forskinga meiner at ein gjennom meir forskning og produktutvikling kan framstille nye og helsefremjande produkt. Dette er i seg sjølv verdfullt, men det vil òg gjere næringa lønsam på sikt.

Det er mange ulike produkt som kan utviklast frå sjøpattedyr. Komiteen har merka seg at for 2004 har Innovasjon Norge og Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF) sett i gang eit selprogram med ei økonomisk ramme på 3,2 mill. kroner. Dette programmet omfattar m.a. forskning og utvikling for å kunne auke verdiskapinga ved å utnytte selspekket betre, auka satsing på design, trendar og motar, og utvikling og tilpassing av skuter til bruk i selfangst.

Komiteen har vidare merka seg at Eksportutvalet for fisk (EFF) står for den generiske marknadsføringa av kvalkjøt i Noreg, og at Reklameutvalet for småkvalkjøt kjøper desse tenestene av EFF i staden for å byggje opp ein eigen marknadsorganisasjon. Kvalnæringa, ved både fangst- og produksjonsleddet, finansierer Reklameutvalet for småkvalkjøt.

Komiteen er særskild nøgd med at dei lovoppnemnde instansane Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond og Eksportutvalet for fisk er involvert i forskning, utvikling og marknadsføring i samband med sjøpattedyr. Særleg sjøpattedyrnæringane har trong for den kompetansen som desse instansane sit på.

2.8 Lønsemd i kvalnæringa

Komiteen har merka seg at kvalnæringa i dag er ei lønsam næring, men med eit mykje større potensial dersom ein aukar uttaket, tar forvaltingsmessige omsyn, driv produktutvikling og marknadsføring. Særleg har spekk eit stort potensial i den japanske marknaden.

Det er om lag 30-35 kombinerte fiske- og fangstfarty, gjennomsnittleg 65 fot i lengd, som deltek i fangsten. Om lag 20 pst. av årsinntekta kjem frå kvalfangsten, men i 2003 med låge fiskekvotar og prisar utgjorde kvalfangsten 33 pst. av inntekta. Komiteen vil understreke at kostnadane ved kvalfangst er større enn ved andre fiskeri, og såleis er kvalfangsten sin del av

nettoinntekt lågare enn nemnde del av bruttoinntekt. Komiteen registrerer med glede at det er nokså stor fornying av kvalfangstflåten.

Komiteen har merka seg at vågekvalkvota i år er på 670 dyr, at det i fjor vart fanga 647 dyr og at det var offentlege inspektørar om bord under heile fangsten. Fartya må dekke kostnader til kost for inspektørane.

Komiteen vil peike på at om eit farty har trong for inspektør utover det tal døgn som Fiskeridirektoratet betaler, så må det sjølve bere desse kostnadene. Kravet til inspektør om bord under heile fangsten kan gjere fangsten mindre effektiv og dermed mindre lønsam, t.d. ved at fartya må seie i frå på førehand når dei treng inspektør. Det kan hindra farty frå å drive fangst når tilhøva ligg til rette for det fordi det ikkje har inspektør om bord. Komiteen er såleis samd i Regjeringa sitt framlegg om å erstatte inspektørordninga med elektronisk overvaking, og trur at elektronisk overvaking er betre enn inspektørordninga då den menneskelege faktoren vert eliminert. Dette krev samstundes at elektronikken fungerer utan tekniske feil.

Komiteen har merka seg at totalkvotane vert fordelt på ulike kvoteområde, og at det einskilde farty berre kan fanga i tildelt kvoteområde. Dette kan føre til ekstra kostnader med transport til og frå kvoteområde. Dessutan kan naturlege tilhøve som beitegrunnlag og ver gjere at fangsteffektiviteten og dermed lønsemda i eit kvoteområde vert dårlegare enn i andre.

Komiteen har vidare merka seg at dei to kvoteområda for Barentshavet i år vert forvalta som eitt kvoteområde.

Så lenge dei vitskaplege omsyna er ivaretatt, er komiteen positivt innstilt til at forvaltninga av vågekvalfangsten tek omsyn til effektiviteten og lønsemda.

Komiteen registrerer at det vert hevda at det ikkje finst vitskapleg grunnlag for å oppretthalde kvoteområdet for Spitsbergen, men at det vert gjort ut frå eit ønske om å vere sikker på at fangsten vert jamt distribuert. Nokre hevdar at kvoteområdet Spitsbergen bør innlemmast i kvoteområdet Barentshavet og at ein i alle tilfelle vil få ei naturleg fordeling av fangsten på grunn av beite- og vêrtilhøve.

Komiteen syner til at dei tradisjonelle fangstområda, i tillegg til norske farvatn, til dels omfatta russisk, islandsk, britisk, færøysk og grønlandsk sone, og internasjonalt farvatn.

Komiteen syner vidare til at det eksisterande vågekvaletimatet omfatar desse områda.

Komiteen ber om at det vurderast om norske kvalfangarar kan få tilgong til fangst i internasjonale farvatn i Norskehavet.

Norges Råfisklag har dei siste åra, for å lette førstehandsomsetninga, krevd at fartya må levere kjøt i fleire omgangar, og det kan verte stilt krav til liggetid før dei tek opp att fangsten igjen. Komiteen syner til at salslaga har kompetanse på førstehandsomsetninga, men registrerer at slike reguleringar kan føre til redusert fangsteffektivitet og lønsemd. Fangstleddet, kjøparkorpset, salslaga og Fiskeridirektoratet må samar-

beide for å kome fram til ordningar som syter for mest mogleg lønsemd i næringa.

Komiteen meiner at kvalfangstsfarty bør ha høve til å oppbevare råstoff best mogleg, inklusiv frysing, og at det vert vurdert å gje ein avgrensa, restriktiv tilgang til ombordproduksjon.

Komiteen meiner at rammevilkåra må vere slik at kvalfangsten kan halde fram å vere lønsam og subsidiefri, og då er det m.a. naudsynt med auka fangst og vidareutvikling og konstruktivt samarbeid mellom dei ulike aktørane.

2.9 Framandstoff

Komiteen har merka seg at som toppredatorar i den marine næringskjeda er sjøpattedyr særst utsett for framandstoff som t.d. PCB (både dioksin-like og andre) og kvikksølv. Nokre av desse vert akkumulert i sjøpattedyra.

Alder er ein av fleire faktorar som har innverknad på innhaldet av framandstoff i det einskilde dyr. Komiteen syner til at i sjøpattedyrbestandar som ikkje vert hausta, m.a.o. nullkvoter, vert bestandane regulert av avgrensande faktorar i økosystemet. Ei slik forvaltning vil føre til høgare gjennomsnittsalder i bestandane og såleis fleire individ med høge konsentrasjonar av framandstoff. Komiteen vil ikkje utelukke at òg det motsette er tilfelle, m.a.o. at ei forvaltning mot ein bestandsstorleik som gjev maksimum avkastning (MSY-nivå) kan føre til lågare gjennomsnittsalder i bestandane og såleis fleire individ med lågare konsentrasjonar av framandstoff. Om dette er tilfelle, så er det i seg sjølv eit sjølvstendig argument for ei forvaltning som har MSY-nivå for bestandane som målsetjing.

Komiteen har merka seg at andre faktorar som fødeval, kjønn, reproduksjonsstatus og tid på året òg har innverknad på konsentrasjonane av framandstoff i produkta frå sjøpattedyr. Gjennom forvaltninga av haustinga av sjøpattedyr kan ein såleis ta grep for å redusere konsentrasjonane av framandstoff i produkta. Komiteen meiner det er naudsynt å undersøkje desse samanhengane og å ta forvaltingsmessige grep.

Komiteen syner til at Mattilsynet har gjeve kosthaldsråd til gravide og ammande om ikkje å konsumere sel- og kvalkjøt på grunn av kvikksølvinnhald. Når det vert gjeve kosthaldsråd, er det særst viktig å framskaffe data om den samanhengen som ein trur ligg føre. Komiteen vil peike på at kosthaldsråd kan ha verknad på marknaden og såleis lønsemda i dei råka næringane.

2.10 Forvaltning av grønlandssel

Komiteen er samd i Regjeringa sitt framlegg om å auke fangstkvotane vesentleg for bestandane av grønlandssel i høve til noverande nivå. Kvotane på grønlandssel har i lita grad vore hausta dei siste åra. Komiteen meiner utfordringa er å legge tilhøva til rette for auka fangst. Komiteen vil vise til at norske forskarar hevder at ein har for liten kunnskap om grønlandssel. Komiteen meiner derfor at Regjeringa bør

vurdere å sette i gang eit forskingsprogram for innhenting av meir kunnskap om grønlandssel.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemen frå Senterpartiet, har forståing for at næringa ynskjer å driva fangsten mest mogelg effektivt. Det er imidlertid ikkje særleg etterspurnad etter pelsen av kvitungar, samstundes som fangst av kvitungar er problematisk i høve til opinionen. Fleirtalet vil derfor ikkje støtte ei oppheving av forbodet mot fangst av kvitungar.

Medlemene i komiteen frå Framstegspartiet har merka seg at selfangstnæringa ønskjer å hauste kvitungar for slik å få ein effektiv fangst. Nokon slik fangst er tillate utafør det tidsavgrensa forbodet. I høve til avlivingsmetodar, er fangst av diande ungar svært effektivt. Kvitungar vert i dag hausta av russarane i Kvitsjøen, og skinna vert omsett m.a. i den russiske marknaden. Desse medlemene trur difor det er mogelg å utvikle ein marknad for kvitungeskinn.

Desse medlemene har merka seg at det tidlegare var sær stor motstand mot fangst av kvitungar. Desse medlemene trur at for brorparten av motstandarane av selfangst er det irrelevant om det vert fanga diande ungar, ikkje-diane ungar, ungar, vaksne eller gamle dyr. Vidare meiner desse medlemene at det kan vere tenleg med frie fangstkvotar på grønlandssel i ein periode.

Desse medlemene meiner at det er omsynet til norsk ressursforvaltning som skal vere avgjerande.

Desse medlemene trur at med ei offensiv informasjonverksemd er det mogelg å informere den såkalla opinionen om at kvitungefangst er sær effektivt, humant og ressursmessig tilrådeleg. Denne såkalla opinionen er ofte ikkje meir enn nokre få grupperingar som har eit høgt støyvolum, og som meiningsmålingar syner ofte ikkje framfører representative synspunkt. Desse medlemene vil i tillegg peike på at dersom norsk sjøpattedyrpolitikk skal ta utgangspunkt i kva ein trur er akseptabelt eller ikkje for denne opinionen, så er det vanskeleg å vite kvar grensene skal settast.

Som ei prøveordning for å undersøke fangsteffektivitet og for å utvikle og teste marknader, meiner desse medlemene at det bør vere høve til å hauste kvitungar.

Desse medlemene syner vidare til at det tidlegare vart fanga grønlandssel om ettersommaren og hausten. Skinna i denne perioden kan vere av god kvalitet. Grønlandsselen har på denne tida beita heile sommaren, og har difor eit tjukt spekklag som gjer at den kan flyte etter avliving. Eit tjukt spekklag er av interesse når det gjeld utvinning av olje frå spekket. I tillegg er det rimeleg å tru at konsentrasjonane av framandstoff er relativt lågare ved tjukt enn tynt spekklag. Desse medlemene meiner difor det bør vere tilgang til heilårleg fangst av grønlandssel.

Desse medlemene fremjar følgjande framlegg:

"Stortinget ber Regjeringa som ei prøveordning fram til 2009 å tillate heilårleg hausting av grønlandssel i alle aldrar og farvatn for å undersøke fangsteffektivitet og for å utvikle og teste marknader."

2.11 Kvotebonus og økonomisk tilskot til selnæringa

Komiteen har merka seg at selnæringa er oppretthalden gjennom stimuli i form av offentlege subsidiar på omlag 10-13 mill. kroner årleg, og at Regjeringa meiner at selnæringa i lang tid framover vil vere avhengig av økonomiske støtteordningar.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, tykkjer at Regjeringa sitt framlegg om å erstatte subsidiane til fangstskutene med "kvotebonus", m.a.o. betaling i form av fiskekvotar, er interessant. Logikken er at selnæringa får noko av den gevinsten som kjem i form av økte fiskekvotar, medan resten av fiskerinæringa får resten. Fleirtalet meiner det er viktig at kvotebonus vert utforma slik at den kan medverke til stabile og gode økonomiske rammevilkår som gjer det økonomisk interessant å hauste sel.

Fleirtalet meiner Regjeringa må ta omsyn til synspunkta frå fiskerinæringa når det gjeld utforminga av kvotebonus, idet denne ordninga har verknad på fiskeria.

Fleirtalet vil peike på at ein må få den eksisterande flåten til å fatte interesse for selfangst slik at ein kan unngå å byggje opp ein ny selfangstflåte som vil krevje kvoter av andre fiskeslag for å kunne overleve. Fiskefartøy som vil ta del i selfangst, bør få tilskot til å byggje om slik at selfangst er mogelg.

Fleirtalet har merka seg at meldinga seier at det skal ytast økonomisk støtte til produktutvikling, vidareforedling og marknadsføring. Fleirtalet meiner at i lys av at fiskerinæringa hjelper til gjennom kvotebonus, er det naturleg at òg styresmaktene i større grad forpliktar seg økonomisk. Eit spleiselag er ønskjeleg. Fleirtalet trur det i ei lang tid framover vil vere naudsynt med tilskot både til investeringar, fangst, forskning, produktutvikling og marknadsføring.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet meiner at den drøfta ordninga med kvotebonus ikkje er eit eigna verkemiddel for å få opp deltakinga og lønsemda i selfangsten. Det er blitt peika på faren for at selfangst blir eit "nødvendig onde" for å få kvoterettar i andre fiskeri.

Desse medlemene meiner styresmaktene bør ta eit medansvar i forhold til produktutvikling, vidareforedling og marknadsføring i fiskeria som sådan, og i denne samanhengen i forhold til selfangsten. Det vil i overskueleg framtid vere behov for offentlig tilskott til selfangst, og desse medlemene meiner andre næringspolitiske verkemiddel som Regjeringa skisserer i meldinga, ikkje må komme som erstatning for tilskott til selfangst over Fiskeriavtalen.

2.12 Forvaltning av kystsel

Komiteen syner til St.meld. nr. 27 si omtale av førekomstane av kystsel og dei problema som kystsel fører til.

Komiteen syner vidare til handsaminga av Dokument nr. 8:65 (2001-2002) den 16. mai 2002, der Stortinget gjorde følgjande vedtak:

"Stortinget ber Regjeringa så snart som mulig om å utrede og fremme forslag til løysningar av problema med kystsel. I vurderinga må følgjande inngå:

- Økte fangstkvoter på kystsel,
- Innføring av økonomisk tilskot for fangst av kystsel og
- Muligheiter for bearbeiding og sal av selprodukt."

Komiteen vil peike på at kystsel er vertsdyr for torskekveis. Kveis legg egg i selen sin magesekk, desse eggja søkk til botn og vert etne av krepsdyr. Fisk vert infisert når dei et slike krepsdyr eller mindre fisk som er infisert. Hjø fisken finn ein kapslar av kveis på filet. Ein finn kveis i torsk og anna botnfisk.

Komiteen har merka seg at for den tradisjonelle fiskeindustrien er det tidvis store utfordringar knytt til kystsel og kveis. Kveis må fjernast ved produksjon, noko som er arbeidskrevjande og reduserer utnyttinga av kvar fisk. Dette reduserer lønsemda til fiskeindustrien.

Komiteen er òg uroa over at kveis kan gje ei negativ oppleving for fritidsfiskarar og turistfiskarar, og at dette på sikt kan føre til ei uheldig utvikling for fisketurisme. Dette kjem i tillegg til problema for fiskerinæringa.

Komiteen vil peike på at kystsel òg konsumerer fisk. Det ligg føre noko kunnskap for avgrensa område. Kystsel kan òg føre til skader på fiskereiskapar. Vidare kan kystsel som set seg fast i fiskereiskap kunne verte påført lidingar og drukne.

Komiteen meiner at førekomstane av kystsel må reduserast for å avgrense dei problema som den lagar til.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemen frå Senterpartiet, er samd i Regjeringa sitt framlegg om å gje utlendingar tilgang til å ta del i jakt på kystsel, under føresetnad av at dei formelle kunnskapskrava er møtt. Fleirtalet trur at jakt på kystsel kan vere ei spanande utfordring for utanlandske jegerar, og at ei slik jakt vil kunne bidra til å nå målsetjinga om reduserte lokale førekomstar av kystsel. Fleirtalet vil presisere at ein må syte for at turistjakt på sel berre foregår der aktørane har tilstrekkeleg kunnskap om avlivingsmetodar.

2.13 Forvaltning av vågekval

Komiteen syner til at estimatet for vågekval i norske farvatn er rekna til 107 205, og at dette punkttestimatet har eit 95 pst. konfidensintervall på 83 000-138 400. Nye estimat vert lagt fram om lag kvart sjette år. Vågekval er den einaste kvalarten som Noreg no haustar.

Komiteen merkar seg at denne talrikdomen er akseptert av den vitenskaplege komiteen til Den Internasjonale Kvalfangstkommissjonen, og såleis at estimatet er rekna i samsvar med gjeldande prosedyrar.

Komiteen har merka seg at vågekvalkvota i år er på 670 dyr, og at det i fjor vart fanga 647 dyr.

Komiteen syner til at Regjeringa seier at det er eit potensial for auka vågekvalkvoter ved å leggje likevektshaustinga i 1960-1980-åra til grunn, og at vågekvalkvota er relativt varsam i høve til kva som truleg er biologisk forsvarleg.

Komiteen syner vidare til at det i ein 20-årsperiode frå 1963 til 1982 vart fanga om lag 1 800 dyr i gjennomsnitt.

Komiteen merkar seg at detaljerte vitenskaplege undersøkingar gjev gode grunnar til å tru at denne fangsten var berekraftig, og at det ikkje er nokon grunn til å tru at vågekvalen sitt beitegrunnlag er dårlegare i dag enn i desse 20 åra.

Komiteen merkar seg vidare at Regjeringa seier at eit årleg uttak på 1 800 dyr fram til eit nytt bestandsestimert vert lagt fram (truleg i 2008), ikkje vil setje bestanden i fare. Eit slikt uttak vil maksimalt fjerne 9 000 dyr av bestanden.

Komiteen er samd med Regjeringa i denne vurderinga.

Komiteen merkar seg at sjølv om ein tek utgangspunkt i den nedre delen av konfidensintervallet, så vil truleg ikkje eit slikt uttak setje bestanden i fare.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemen frå Sosialistisk Venstreparti, har vidare merka seg at eit årleg uttak på 1 800 dyr utgjer mindre enn 2 pst. av punkttestimatet på 107 205 individ i bestanden, og at eit slikt uttak såleis er lågare enn bestanden si minimumstilvekst på 2 pst.

Fleirtalet syner til at prosedyrane med regelmessige bestandsestimert inneber mekanismar for tilbakemelding om stoda i bestanden. Slik tilbakemelding med ny kunnskap gjev høve for å justere det framtidige uttaket i høve til dei forvaltingsmessige målsetjingane.

Fleirtalet merkjer seg såleis at det ikkje er naudsynt å vite på noverande tid om bestanden vil tole eit tilsvarande uttak i mange år utover det neste bestandsestimert.

Fleirtalet trur at eit høgare årleg uttak i ein prøveperiode vil kunne vere nyttig i høve til å teste og å utvikle den reviderte forvaltingsprosedyren utarbeidd av den vitenskaplege komiteen til Den internasjonale kvalfangstkommissjonen. Ei slik testing og vidareutvikling av denne prosedyren kan òg gå føre seg i den vitenskaplege komiteen til Den nordatlantiske sjøpattedyrkommissjonen.

Fleirtalet meiner difor at i lys av eksisterande vitenskapleg kunnskap, og av omsyn til målsetjinga om økosystembasert forvaltning og marknad, at det årlege uttaket må aukast vesentleg fram til det ligg føre eit nytt bestandsestimert.

Fleirtalet ønskjer at ei slik forvaltning skal setjast i verk snarast råd og at rammevilkåra vert slik at det er mogleg å få til eit slikt uttak.

Fleirtalet fremjar følgjande framlegg:

"Stortinget ber Regjeringa snarast råd auke det årlege uttaket av vågekval vesentleg i høve til dagens nivå, og i tråd med tilrådingar frå norske forskarar."

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti meiner det er mogleg å finne fram til ein forsvarleg forvaltningsstrategi som gir vesentleg høgare kvotar enn det den noverande forvaltningsstrategien utarbeidd av vitskapskomiteen til den Internasjonale Kvalfangstkommisjonen (RMP) gir, sjølv når denne vert justert så mykje som mogleg innanfor det området den er uttesta for.

Desse medlemene ynskjer ikkje å setje kvotar for vågekvalfangst utan i samsvar med ein langsiktig forvaltningsstrategi som er grundig uttesta og vitskapleg grunngeve. Med dagens overvaking er det stor uvisse knytt til dei seksårige bestandsanslaga. Difor er det naudsynt med ein gjennomtesta strategi for forvaltning av vågekval. Denne forvaltningsstrategien må tåle uvisse i bestandsanslaga og også uvisse knytt til vågekvalen sin biologi og miljøet i våre farvatn.

Desse medlemene ber på denne bakgrunnen Regjeringa syte for at ein forbeta forvaltningsstrategi for vågekval vert utvikla. Denne strategien bør vera ein del av strategien for økosystembasert fleirbestandsforvaltning av fisk og sjøpattedyr. Desse medlemene meiner det er mogleg å monaleg raskt utvida det uttesta justeringsrommet for Kvalfangstkommisjonens RMP, og ber Regjeringa setje i gang eit forskingsprosjekt for å finne ut kor mykje dette justeringsrommet kan utvidast utan å setje vågekvalen i fare på lang sikt om han vert forvalta etter denne justerte prosedyren.

Desse medlemene fremjar på denne bakgrunnen følgjande forslag:

"Stortinget ber Regjeringa snarast råd syte for at det blir utarbeidd ein strategi for vågekvalforvaltning som byggjer på arbeidet i den Internasjonale Kvalfangstkommisjonen med RMP, slik at det årlege uttaket av vågekval kan auke monaleg i høve til dagens nivå, så sant dette kan gjerast på bærekraftig vis i tråd med tilrådingar frå norske forskarar."

2.14 Forvaltning av andre kvalartar

Komiteen ønskjer at mangfaldet av kvalartar i norske farvatn skal oppretthaldast med levedyktige bestandar. Dette mangfaldet m.a. omfattar blåkval, finnkval, knølqual, grønlandskval, spermkval, seikval, spekkhoggar, grindkval, springar, nise, delfin, tumlar, kvitkval, narkval og nordleg nebbkval. Komiteen er merksam på at talrikdomen av desse artane varierer mykje. Medan det truleg ikkje er meir enn nokre få titals grønlandskval att, så er førekomstane av t.d. grindkval, springar og nise sær s talrike.

Komiteen deler Regjeringa si uro over stoda til grønlandskvalen. Komiteen er samd med Regjeringa i at det er særleg grunn til å få meir kunnskap om grønlandskval og å utarbeide eigna vernetiltak. Det kan vere ønskjeleg å gjere tilsvarende òg for andre artar, t.d. blåkval. Medan blåkval vert observert regelmessig er det berre nokre titals grønlandskval. For andre arter, som t.d. seikval, narkval og kvitkval er det tilsynelatande ikkje nokon kunnskap om talrikdom. Ingen av desse kvalartene vert hausta.

Komiteen registrerer at det er varierende kunnskap om kva dei ulike kvalbestandane konsumerer, kor mykje dei konsumerer av ulike ressursar og kor mykje biomasse som totalt vert konsumert. Ein årsak er manglande kunnskap om talrikdomen, men denne kunnskapen vantar i stor grad òg for einskildindivid.

Komiteen syner til at spekkhoggar i stor grad følgjer silda sine vandringar og at sild truleg er det viktigaste byttedyret, at grindkval vert sagt å ete blekksprut, at ein trur at springar beitar på sild, lodde, tobis og blekksprut, og at nisa er ein fiskeeter med sild som eit viktig byttedyr.

Komiteen merkar seg at Regjeringa meiner at det er ei utfordring å identifisere dei essensielle interaksjonane mellom sjøpattedyr og kommersielle fiskeslag og kvantifisere desse slik at dei kan verta innarbeidd i fleirbestandsmodellar og leggast til grunn for ei økosystembasert forvaltningsprosedyre.

Ein har relativt mykje kunnskap om den kvalarten som vert hausta, nemleg vågekval. Komiteen har det klare inntrykk at hausting av ein bestand inneber ein dynamikk som gjev oss kunnskap om denne bestanden. Og tilsvarende at fråver av hausting fører til lite, eller ingen kunnskap. Komiteen er samd i Regjeringa sitt syn at det er naudsynt med meir kunnskap om andre kvalartar enn vågekval. Komiteen meiner at det bør setjast i verk tiltak for å få slik kunnskap. Komiteen er merksam på at det i lys av noverande kunnskap ikkje er mogleg å seie eintydig kva det langsiktige uttaket av desse artane kan og bør vere.

Komiteen fremjar følgjande framlegg:

"Stortinget ber Regjeringa vurdere å opne for forskingsfangst på andre kvalartar, for slik å leggja tilhøva til rette for ein større forskingsinnsats og såleis akkumulering av ønskeleg og naudsynt kunnskap."

2.15 Avslutning

Komiteen syner til at dei vitskaplege, folkerettslege og realpolitiske tilhøva tilseier at dei økologiske og økonomiske vurderingane må vere avgjerande for norsk sjøpattedyrpolitikk.

Komiteen vil vidare syne til at vurderingane av tidsaspektet tilseier at Noreg snarast må iverksetje økosystembasert forvaltning av sjøpattedyrbestandane.

Komiteen meiner at uttaket av sel og kval har vore for lågt i altfor lang tid, og at dette har vore skadeleg for norsk verdiskaping, arbeidsplassar og busetting.

Komiteen meiner det er naudsynt for Stortinget å nøye følgje utviklinga av norsk sjøpattedyrpolitikk, og ønskjer at Regjeringa held Stortinget kontinuerlig oppdatert om utviklinga.

Komiteen meiner at St.meld. nr. 27 (2003-2004) gjev Stortinget eit godt høve til å ta grep for å få på plass ein framtidsretta, økonomisk og økologisk sjøpattedyrpolitikk.

Komiteen ønskjer at Regjeringa skal leggje fram ei ny stortingsmelding om norsk sjøpattedyrpolitikk hausten 2008, eller når det ligg føre eit nytt bestandsesimat for vågekval i norske farvatn.

Komiteen fremjar følgjande framlegg:

"Stortinget ber Regjeringa leggje fram ei ny stortingsmelding om norsk sjøpattedyrpolitikk seinast hausten 2008, eller når det ligg føre eit nytt bestandsestimat for vågekval i norske farvatn."

3. FORSLAG FRÅ MINDRETAL

Forslag frå Framstegspartiet:

Forslag

Stortinget ber Regjeringa som ei prøveordning fram til 2009 å tillate heilårleg hausting av grønlandssel i alle aldrar og farvatn for å undersøke fangsteffektivitet og for å utvikle og teste marknader.

Forslag frå Sosialistisk Venstreparti:

Forslag

Stortinget ber Regjeringa snarast råd syte for at det blir utarbeidd ein strategi for vågekvalforvaltning som byggjer på arbeidet i den Internasjonale Kvalfangstkommisjonen med RMP, slik at det årlege uttaket av vågekval kan auke monaleg i høve til dagens nivå, så sant dette kan gjerast på bærekraftig vis i tråd med tilrådingar frå norske forskarar.

4. TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen sine tilrådingar I, III, IV og V vert fremja av ein samla komité.

Komiteen si tilråding II vert fremja av medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet.

Komiteen har elles ingen merknader, syner til meldinga og rår Stortinget til å gjere følgjande

v e d t a k :

I

Stortinget ber Regjeringa vurdere om Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen kan gjevast ei aktiv oppgåve i fastsetjinga av totale fangstkvote og fordelinga av fangstkvote mellom Noreg og andre land.

II

Stortinget ber Regjeringa snarast råd auke det årlege uttaket av vågekval vesentleg i høve til dagens nivå, og i tråd med tilrådingar frå norske forskarar.

III

Stortinget ber Regjeringa vurdere å opne for forskingsfangst på andre kvalartar, for slik å leggje tilhøva til rette for ein større forskingsinnsats og såleis akkumulering av ønskeleg og naudsynt kunnskap.

IV

Stortinget ber Regjeringa leggje fram ei ny stortingsmelding om norsk sjøpattedyrpolitikk seinast hausten 2008, eller når det ligg føre eit nytt bestandsestimat for vågekval i norske farvatn.

V

St.meld. nr. 27 (2003-2004) om norsk sjøpattedyrpolitikk - vert å leggje ved møteboka.

Oslo, i næringskomiteen, den 13. mai 2004

Olav Akselsen
leiar

Lodve Solholm
ordførar

Vedlegg 1**Brev frå næringskomiteen til Fiskeridepartementet v/statsråden, dagsett 1. april 2004****St. meld. nr. 27 (2003-2004) Norsk sjøpattedyrpolitikk**

Næringskomiteen har til handsaming stortingsmelding nr.27 (2003-2004) Norsk sjøpattedyrpolitikk. Nokre av medlemene i komiteen har fylgjande spørsmål knytt til saka:

1. Kva forstår Fiskeridepartementet med ei normalisering av sjøpattedyrnæringane sett i høve til nasjonal forvaltning, fangst, sysselsetting, verdiskaping, marknad, internasjonal handel og internasjonal forvaltning ?
Korleis vurderer Fiskeridepartementet stoda i dag i forhold til målsettinga om normalisering? Til dømes, kva for tilhøve er normalisert, og kva for tilhøve er ikkje normalisert?
2. Den Internasjonale Kvalfangstkommissjonen (IWC) starta å regulere norsk vågekvalfangst i 1976. Korleis har IWC forvalta norsk vågekvalfangst frå 1982 og fram til i dag?
I høve til korleis IWC har fungert dei siste åra, vurderer Fiskeridepartementet IWC som ein eigna internasjonal organisasjon for forvaltning av norsk kvalfangst? Korleis vurderer Fiskeridepartementet moglegheitene for at IWC i næraste framtid, til dømes dei neste fem åra, skal vere ein eigna internasjonal organisasjon for forvaltning av norsk kvalfangst?
3. Undersøkingar tyder på at norsk sjøpattedyrpolitikk ikkje har ført til vesentlege negative konsekvensar for norsk eksport, og heller ikkje for norsk turistnæring. Det kan heller sjå ut som ein eventuell samanheng mellom sjøpattedyrpolitikk og turisme er omvendt, jf. utviklinga av turisme i Nordland og Lofoten i forhold til resten av landet (St.meld. nr 27 Norsk sjøpattedyrpolitikk s. 33-34).
Forutan norsk eksport og turisme, har norsk sjøpattedyrpolitikk hatt vesentlege konsekvensar på andre område, til dømes politisk eller økonomisk?
4. Fleire land har heilt eller delvis innført forbod på import av norske selprodukt (St.meld. nr 27 Norsk sjøpattedyrpolitikk, s. 32-33).
I 1996 vart Stortinget informert av dåverande regjering at til dømes USA sitt importforbod på norske selprodukt er i strid med WTO-avtalen (Stortinget 24.01.1996). Har det vore ei utvikling i WTO som endrar denne oppfatninga?
5. St.meld. nr. 27 Norsk sjøpattedyrpolitikk (s.61) seier at det er eit potensiale for auka vågekvalkvoter ved å leggje likevektshaustinga i 1960-1980-åra til grunn. Kan Fiskeridepartementet gjere nærare greie for denne likevektshaustinga?
6. Meldinga opplyser at vågekvalkvoter sett med RMP er relativt varsame i høve til kva som er biologisk forsvarleg (St.meld. nr 27 Norsk sjøpattedyrpolitikk s. 64). Kva vågekvalkvoter er biologisk forsvarleg?
7. Vidare tek meldinga til orde for å søke revisjon av RMP i IWC sin vitenskaplege komité, mellom anna fordi RMP inneheld ei øvre grense for bestandstilvekst som ut frå empirisk kunnskap ser ut til å vere urealistisk låg (St.meld. nr 27 Norsk sjøpattedyrpolitikk s. 64).
Kva er RMP si grense for bestandstilvekst, og kva tyder empirisk kunnskap på er eit meir realistisk nivå?
Kvifor tek ikkje RMP opp i seg empirisk kunnskap?
Kven avgjer om IWC sin vitenskaplege komité skal gjere ein revisjon av RMP? Kan den vitenskaplege komiteen starte og fullføre eit slikt arbeid på eige initiativ, eller må ein få mandat frå den Internasjonale Kvalfangstkommissjonen?
8. Meldinga seier i høve til bruk av DNA-register i vågekvalforvaltninga: "Med de erfaringene vi har fra tidligere når det gjelder å få aksept for nye metodikker til bruk i IWCs vitenskapskomités forvaltningsarbeid, er det innenfor et 5-årsperspektiv ikke rimelig å forvente at bestandsestimater basert på DNA-registeret kan erstatte de pågående vågehvaltellingene som forvaltningen av vågehval i dag er basert på (St.meld. nr 27 Norsk sjøpattedyrpolitikk, s. 25)."
Meldinga omtalar korleis haldningar blant fangstmotstandarar forsinka fullføringa av RMP, og at til trass for at RMP vart fullført i 1992, er prosedyren framleis ikkje iverksett av IWC, og dessutan er det heller ikkje nokon utsikter til å få avslutta arbeidet med å få RMP (og RMS) iverksett (St.meld. nr 27 Norsk sjøpattedyrpolitikk, s. 29-30).
I lys av dette, kor realistisk er det å tru at ein kan få ein tilfredsstillande revisjon av RMP innafor rammene av IWC? Korleis ser Fiskeridepartementet konkret føre seg at ein skal få til ein tilfredsstillande revisjon av RMP innafor rammene av IWC?
9. St.meld. nr. 27 Norsk sjøpattedyrpolitikk omtalar Den nordatlantiske sjøpattedyrkommissjonen

(NAMMCO) som eit ”kompetent og effektivt organ” for forvaltninga av sjøpattedyr i det nordatlantiske området (s. 30) i samsvar med Havrettskonvensjonen (s. 85).

Har NAMMCO sin vitenskaplege komité den naudsynte kompetanse for å gjere den revisjonen av RMP som vert omtala i kapittel 5.2.1.2, og tilsvarende, utvikle DNA-metodikk for bestandsberrekningar som omtala i boks 3.2?

Om ønskjeleg eller naudsynt, korleis kan ein styrkje kompetansen i NAMMCO sin vitenskaplege komité?

Meldinga seier at i framtida vil NAMMCO venteleg leggje større vekt på å etablere eit grunnlag for økosystembasert forvaltning av ressursane i Nord-Atlanteren. Ei slik prioritering ser ut til å vere i samsvar med dei tilrådde strategiane. Kva vil Fiskeridepartementet gjere for at Noreg, som ein av dei fire partane i NAMMCO, styrker NAMMCO sitt arbeid med å etablere eit grunnlag for økosystembasert forvaltning av ressursane i Nord-Atlanteren, inklusive ressursane i norske område?

10. I St.meld. nr. 27 Norsk sjøpattedyrpolitikk (s.51-53) vert spørsmål knytta til kvikksølv i sjøpattedyr diskutert.

Det kjem fram at det er det såkalla metylkvikksølvet som er mest farleg, medan andre typar kvikksølv er passivt. Meldinga seier at ein berre har kunnskap om nivået av totalkvikksølv i sjøpattedyr.

tedyr, altså den totale mengda av både metylkvikksølv og andre typar kvikksølv. Ein har ikkje målt nivået av metylkvikksølv, og ein har heller ikkje kunnskap om kva del metylkvikksølv utgjer av totalkvikksølv.

Vidare heiter det i meldinga at: ”Det betyr at man ikke er i stand til å utføre risikovurdering av metylkvikksølv i sjøpattedyr for human helse”. På påfølgjande side kjem det fram at ei slik risikovurdering er gjort. Meldinga kan, rett eller galt, gje det inntrykk at det er utført ei risikovurdering som ein ikkje er i stand til å gjere, og at det er gjeve eit kosthaldsråd mot noko som ikkje har vorte målt.

Kan Fiskeridepartementet klargjere kva som er gjort, og kva kunnskap ein har om forholdet mellom metylkvikksølv og totalkvikksølv?

11. St.meld. nr. 27 Norsk sjøpattedyrpolitikk tar ved fleire høve til orde for auka innsats når det gjeld produktutvikling og marknadsføring.

Korleis og i kva grad har eksisterande institusjonar som Innovasjon Noreg (tidlegare SND), Eksportutvalet for Fisk (EFF) og Fiskeri- og Havbruksnæringens Forsknings- og utviklingsfond (FHF) vore involvert i arbeid knytt til mellom anna produktutvikling og marknadsføring?

Korleis vil desse institusjonane kunne bidra i framtida for å nå målsettingane for sjøpattedyrnæringane?

Vedlegg 2

Brev frå Fiskeridepartementet v/statsråden til næringskomiteen, dagsett 19. april 2004

St.meld. nr. 27 (2003-2004) Norsk sjøpattedyrpolitikk

Jeg viser til brev av 1. april 2004 fra Næringskomiteen, og har følgende svar på de spørsmålene som er reist:

1. Med normalisering av sjøpattedyrnæringene menes det at forvaltning av hval- og selressursene skal kunne ses på som en naturlig del av fiskerinæringen basert på bærekraftig bruk.

Når det gjelder nasjonal forvaltning og fangst, skjer dette etter samme mønster som i fiskerinæringen for øvrig. Vitenskapelige råd legges til grunn for kvotefastsettelse og fangstutøvelsen er regulert på samme måte som i fiskeriene. Som i de forskjellige fiskeriene tas det hensyn til de forholdene som er spesielle for den aktuelle type fangst. I stor grad er derfor nasjonal forvaltning og fangst normalisert.

I samsvar med den politikk skiftende regjeringer har lagt til grunn etter gjenopptakelsen av fangst på vågehval i 1993, er de vitenskapelige rådene for kvotefastsettelse basert på det arbeidet som er gjort

i IWCs vitenskapskomité ved utviklingen av kvoteberegningsmodellen, RMP. Kvotefastsettelse basert på RMP medfører lavere kvoter enn det som var gjennomsnittet før fangststoppen. Dersom kvotefastsettelsen skulle baseres på den versjon av RMP som kommisjonen i 1994 godkjente ved resolusjon, ville imidlertid kvotene bare blitt halvparten så store som i dag. Årsaken til dette er at kommisjonen kun vil akseptere bruk av det strengeste beskyttelsesnivået ("tuning level") i vitenskapskomiteens anbefaling, mens Norge har valgt å gjøre bruk av hele spektret av nivåer som er testet av vitenskapskomiteen og funnet forsvarlig.

Regulering av selfangst er basert på råd fra ICES/NAFO og behandling i Den blandete norske-russiske fiskerikommisjon.

Det som ikke er normalisert på dette området, er at IWC ikke lenger anbefaler eller fastsetter kvotene slik tilfellet var før fangststoppen (moratoriet) trådte i kraft.

Sysselsettingen i fangstnæringene kan ikke sies å være normalisert i dag. Så lenge kvotefastsettelsen for hvalfangst er basert på en modell som ikke til-

later at den årlige tilveksten tas ut, og kvotene som settes for selfangst ikke tas, må man anta at sysselsettingen i fangstnæringene kan økes. Det samme vil også gjelde verdiskapningen. Ved optimal høsting av ressursene er det grunnlag for større verdiskapning.

Den internasjonale handelen som nå skjer med produkter av vågehval, er beskjedent i omfang.

Det arbeides med å få IWC til å gjenoppta aktiv forvaltning av de hvalbestandene som tåler beskatning. Inntil så skjer, kan man ikke si at internasjonal forvaltning av hvalfangst er normalisert.

Siden hvalfangsten ble gjenopptatt i 1993, er det tatt små skritt i retning av normalisering av alle sider ved hvalfangsten. Dette er en prosess som tar tid fordi det er ulike syn på denne fangsten internasjonalt og mange holdninger må endres. Det kan imidlertid ikke være tvil om at utviklingen går i riktig retning. Dette ser vi av at en del frivillige organisasjoner som har vært motstandere av enhver form for hvalfangst, nå støtter det arbeidet som pågår i IWC med sikte på å finne et kompromiss som åpner for at hvalfangst igjen skal få bred internasjonal aksept. Vi må imidlertid være oppmerksom på at disse organisasjonene vil arbeide for at det kun skal gis aksept for hvalfangst som er meget begrenset i omfang.

Når det gjelder selfangst, er det produktutvikling og markedsføring som skal til for å få normalisert alle sider ved næringen. På dette felt har også fangstnæringen et vesentlig ansvar.

2. IWC vedtok moratoriet i 1982. Norge reservert seg mot dette. IWC satte ikke kvote for kommersiell fangst verken for 1982 eller 1983, og ikke for noe år etter 1984. Norge fastsatte derfor på egen hånd kvoter for fangst, til dels basert på anbefalinger fra vitenskapskomiteen. Anbefalingene fra vitenskapskomiteen gikk ned fra 1.790 dyr for 1982 til 635 for 1983 og 1984. I 1985 ble nordøstatlantisk vågehval klassifisert som "beskyttet" bestand, og det kom ingen flere kvoteanbefalinger fra vitenskapskomiteen. Etter 1987-sesongen stoppet regjeringen vågehvalfangsten midlertidig. Også gjenopptakelsen av fangsten i 1993 kom som følge av en nasjonal beslutning.

I tiden etter moratorievedtaket arbeidet vitenskapskomiteen med den reviderte forvaltningsprosedyren, RMP, som skulle avløse den nye forvaltningsprosedyren (NMP) som ble vedtatt i 1974. Vitenskapskomiteen var ferdig med sitt arbeid i 1991, og kommisjonen aksepterte dette ved en resolusjon i 1994, men unnlot å innlemme prosedyren i vedtektene som er en integrert del av konvensjonen. Kommisjonen har således ikke befattet seg med forvaltning av norsk vågehvalfangst siden moratoriebeslutningen, bortsett fra å beklage norsk fangst i form av en rekke kritiske resolusjoner, siste gang i 2001.

IWCs vitenskapskomité har imidlertid gjort betydelig innsats når det gjelder vurdering av bestandsstørrelse og utarbeidelsen av RMP.

IWC er et velegnet internasjonalt organ for forvaltning av norsk vågehvalfangst basert på Den internasjonale konvensjon for regulering av hvalfangst (ICRW). Et flertall av medlemmene tilsetter imidlertid deler av konvensjonen. Det er derfor vanskelig, og det vil ta tid, å få etablert et kvalifisert flertall som i tråd med konvensjonen vil behandle hval som en utnyttbar ressurs, og således støtte en bærekraftig fangst slik vi driver den. Dette avspeiles i den årelange dragkampen for å få på plass et nytt forvaltningssystem for kommersiell hvalfangst, RMS. Hvis et flertall skal forlate et ensidig vernestandpunkt, vil man ha behov for å vise til at man ikke har gitt fullstendig etter for fangstlandenes krav.

Det er imidlertid klare insitamenter for fangstmotstanderne til å komme i mål med dette arbeidet innen rimelig tid. Det faktum at Norge har forvaltet vågehval ensidig i 10-12 år etter gjenopptakelsen av fangsten i 1993, og at Island likeledes vil kunne starte opp ordinær fangst etter 2006 i samsvar med den reservasjonen man tok ved gjeninntreden i IWC i 2002, gjør at IWC har et visst press på seg. Det er likevel ikke mulig å si sikkert om det i løpet av fem år vil være funnet en tilfredsstillende løsning som vil gjøre det mulig for Norge å forvalte vågehval innen IWC.

3. Det kan ikke dokumenteres at norsk sjøpattedyrpolitikk har hatt vesentlige negative konsekvenser på noen områder, verken politisk eller økonomisk.
4. GATT-avtalens artikkel XX gir adgang til å innføre handelsbegrensende tiltak i visse tilfeller, bl.a. tiltak relatert til beskyttelse av miljøet. Denne bestemmelsen har stått uendret siden GATT-avtalen først ble utarbeidet i 1947, og det har heller ikke vært noen utvikling i retning av endring av denne bestemmelsen de siste år. Etter regjeringens syn hjemler ikke denne unntaksbestemmelsen et forbud mot import av selprodukter fra Norge. Vi må imidlertid konstatere at bl.a. USA har et annet syn enn oss i denne saken.
5. og 6.

I en 20-årsperiode fra 1963 til 1982 ble det fanget om lag 1800 dyr pr år i gjennomsnitt. Detaljerte vitenskapelige undersøkelser gir gode grunner til å anta at denne fangsten var bærekraftig. Vi har ingen grunner til å tro at vågehvalens beitegrunnlag er dårligere i dag enn den var i disse 20 årene.

En høsting på dette nivået frem til det foreligger et nytt bestandsestimater (trolig i 2008) vil fjerne maksimalt 9000 (5 x 1800) fra en bestand på om lag 100 000 dyr. Dette uttaket vil ikke sette bestanden i fare. Om bestanden vil tåle et tilsvarende uttak i mange år, kan vi likevel ikke vite helt sikkert i dag. Fiskeridepartementet vil derfor anbefale at kvotene gradvis settes opp fra dagens nivå ved hjelp av en forbedret forvaltningsprosedyre og etter hvert som telleresultatene gjør det mulig.

Svaret i avsnittet ovenfor et gitt ut fra den forutsetningen at høstingen skal være en likevektshøsting med en konstant bestand på omkring 100 000 dyr. Hvis man aktivt ønsker å høste bestanden ned, f. eks til 2/3 av nåværende bestand, vil kvotene i en periode måtte være betydelig høyere.

7. RMP har en øvre grense for bestandstilvekst på 1 % av den delen av bestanden som er ett år eller eldre. Dette tallet er sikkert for lavt. Hvor høyt denne øvre grensen i RMP bør settes, blir en avveining mellom "føre-var" betraktninger og anslag for vekst i tidligere tider. 2 % skulle være et helt sikkert tall. Mange ville argumentere for 4 %. Hvalarter som er høstet langt ned (blåhval, knølhval og retthvaler), vokser for tiden med 8 % i året. For disse artene vil tilveksten bli om lag 4 % etter at bestandene eventuelt har vokst opp til det nivået som ville tillate maksimal årlig likevekstfangst.

Kjønnsmodne hunner av de nevnte artene, kan bare føde en unge hvert 2. eller hvert 3. år, mens vågehvalhunner føder en unge hvert år. Vi har imidlertid gode grunner til å tro at ungedødeligheten er betydelig større hos vågehval enn hos disse andre artene. Vågehvalhunnen er bare sammen med ungen i få måneder, og vi vet at vågehvalunger er et viktig byttedyr for hai og spekkhogger. Usikkerhet om hvor stor ungedødeligheten er for vågehval, er den viktigste grunnen til at vi ikke kan gi sikrere øvre grenser for bestandstilveksten.

Det er kommisjonen som avgjør (med simpelt flertall) instruksen til vitenskapskomiteen. Gjeldende instruks er at vitenskapskomiteen ikke kan endre RMP uten etter ny instruks fra kommisjonen.

8. Til tross for at flertallet av IWCs medlemmer ikke ønsker at kommisjonen skal gjenoppta sitt arbeid med å sette kvoter for ordinær hvalfangst, tillot man at vitenskapskomiteen arbeidet med utvikling av metoder og modeller som gjorde det mulig å bli enig om bestandsestimater og kvoteberegningsmodeller. Dette arbeidet er bl.a. grunnlaget for den aksept vi har for norsk hvalfangst i dag. Det er derfor mulig at IWCs vitenskapskomité over noen år vil kunne kvalitetssikre nye metoder for beregning av hvalbestander og justering av RMP. Dette forutsetter imidlertid at det gjøres en betydelig innsats fra norsk side, både når det gjelder vitenskapelig arbeid og dialog med toneangivende medlemmer av IWC.
9. NAMMCOs vitenskapskomité har gjennom de faste nasjonale medlemmene betydelig kompetanse både når det gjelder å videreutvikle RMP og å utvikle den nødvendige metodikken for bruk av DNA-registeret til bestandsvurderinger. I tillegg kommer at vitenskapskomiteen har fullmakt til å invitere ytterligere deltakere fra medlemslandene og andre land som har spesiell kompetanse på områder komiteen arbeider med. Det er rimelig å legge til grunn at det vil være uproblematisk å

fremskaffe den nødvendige ekspertise til å videreutvikle RMP og utvikle metodikk for bruk av DNA-registeret til bestandsvurderinger. Det er imidlertid også viktig å sørge for å få med noen som er kritisk til NAMMCO-landenes syn på forvaltning av sjøpattedyr. NAMMCO har satt av midler på sitt budsjett for å kunne invitere personer med spesielle kvalifikasjoner til å delta i spesielle utredninger og arbeidsoppgaver.

I den grad Norge legger vekt på å etablere grunnlaget for økosystembasert forvaltning, og tar disse resultatene med til NAMMCOs vitenskapskomité, vil det bidra til fortgang i arbeidet på dette feltet i NAMMCO. Det ser ellers ut til at det er enighet om å gå videre med å legge grunnlaget for økosystembasert forvaltning i alle medlemslandene i NAMMCO. I det første møtet i den gruppen som er opprettet for å få i gang dette arbeidet i NAMMCO, deltok en representant fra Canada. Vi vil arbeide for at også Russland blir med i det videre arbeidet.

10. Det er gjort en risikovurdering av totalkvikksølv i vågehvalkjøtt. Denne vurderingen ble gjort av underarbeidsgruppe for miljøgifter under den forrige vitenskapskomiteen til SNT (levert SNT i mai 2003). På daværende tidspunkt var det ikke publisert data om hvor stor andel av totalkvikksølv metylkvikksølv kunne utgjøre i kjøtt av sjøpattedyr. I risikovurderingen ble det derfor regnet med at andel metylkvikksølv i hval tilsvarer den i fisk. Selv om det er varierende opplysninger om hvor mye av kvikksølvet som foreligger i metylert form i fisk, så antas metyleringsgrad og ligge mellom 80-100%, og ved beregning av kvikksølveksponering i Europa (SCOOP 2003) ble all kvikksølv i fisk regnet som metylkvikksølv.

Når det gjelder andelen av kvikksølv som er i metylert form (metylkvikksølv) i sjøpattedyr, varierer det mellom arter og innen en artspopulasjon. Inntil nylig har andelen vært målt indirekte ved å trekke andelen av uorganisk kvikksølv fra det totale kvikksølvinnholdet i kjøtt fra sjøpattedyr. I 2004 er en japansk undersøkelse av kvikksølvnivå i sjøpattedyr publisert (Endo et al. *Chemosphere* 54(2004)1653-1662). I 14 individprøver av vågehval fra Antarktis og nordre del av Stillehavet utgjorde innholdet av metylkvikksølv fra 14 til over 100% av totalkvikksølv. NIFES kan nå foreta slike målinger direkte, men foreløpig er det kun analysert to prøver av henholdsvis vågehval, grønlandssel og klappmyss. Dataene viser at andelen metylkvikksølv av total mengde kvikksølv er 62-65% i vågehvalkjøtt, i klappmyss 43-49% og i grønlandssel 36-55%. Først når det foreligger tilstrekkelige mengde av kvalitetssikrede data om andel metylkvikksølv av totalkvikksølv i ulike arter sjøpattedyr, vil det være aktuelt å gjenta risikovurderingen. En risikovurdering gjort ut fra totalkvikksølvnivå kan antas å være konservativ. Mer data vedrørende metylkvikksølv er derfor nødvendig for en mer nøyaktig risikovurdering.

11. Behov for økt innsats når det gjelder produktutvikling og markedsføring er en av konklusjonene i meldingen. Det er særlig selfangstnæringen som sliter med lønnsomheten og hvor fokus på produktutvikling vil være avgjørende for å få opp lønnsomheten.

De siste årene har mesteparten av de økonomiske tilskuddene til selfangstnæringen kommet over Fiskerivtalen mellom Norges Fiskarlag og staten. Tilskuddsmidlene har i stor grad blitt gitt som driftstilskudd til fartøyene og tilskuddsopplegget har vært utformet mht. å fange de mest verdifulle dyrene. I tillegg er noe midler gitt til landanlegg for å drive produktutvikling.

Innovasjon Norge (tidligere SND) har ved flere anledninger finansiert ulike informasjonstiltak for å øke kunnskapen om sel og selfangstnæringen, både i Norge og utlandet. Et eksempel på dette er kystselprosjektet med initiativ fra Vega kommune som nå er blitt utvidet til å omfatte Finland og Sverige i tillegg til Norge. Her er EU blitt en sentral medspiller sammen med bl.a. Innovasjon Norge. Dette bidrar til økt oppmerksomhet for selfangstnæringen i EU.

Videre har Innovasjon Norge tatt initiativ til å få til økt uttak av sel i Østisen. Dette prosjektet er omtalt i meldingens punkt 6.2.2.

For 2004 har Innovasjon Norge og Fiskeri- og

havbruksnæringens forskningsfond (FHF) satt i gang et selprogram med en økonomisk ramme på 3,2 mill kroner. Følgene områder står sentralt i programmet:

1. FOU for å kunne øke verdiskapningen ved å utnytte selspekket bedre
2. Samarbeid mellom Norge og Russland for å få et økt uttak av sel i Østisen
3. Økt satsing på design, trender og moter for at selskinn skal kunne opprettholde sin posisjon på ulike markeder
4. Utvikling og tilpassing av skuter til bruk i selfangst
5. Ulike informasjonstiltak

Programmet har en styringsgruppe som er ledet av FHF. Representanter fra Innovasjon Norge, Norges Fiskarlag og Fiskeridepartementet deltar i styringsgruppen.

Jeg regner med at disse institusjonene også i fremtiden vil bidra til at vi kan nå de mål vi setter oss for utvikling av fangstnæringene våre.

Reklameutvalget for småkvalkjøtt har inngått en avtale med Eksportutvalget for fisk (EFF) om markedsføring av hvalkjøtt i Norge. Avtalen fungerer på den måten at Reklameutvalget kjøper tjenester av EFF i stedet for å bygge opp en egen markedsorganisasjon.

Vedlegg 3

Brev frå næringskomiteen til Fiskeridepartementet v/statsråden, dagsett 6. mai 2004

Spørsmål knytta til St. meld. nr. 27 (2003-2004) Norsk sjøpattedyrpolitikk

Næringskomiteen har til handsaming stortingsmelding nr.27 (2003-2004) Norsk sjøpattedyrpolitikk. Nokre av medlemene i komiteen har fylgjande spørsmål knytt til saka:

På side 73 seier Regjeringa fylgjande: "Regjeringen vil foreslå å innføre en vanlig konsesjonsordning for hval-

fangst. I forbindelse med nyrekruttering til hvalfangstnæringen vil man vurdere behovet for å justere kravene for å kunne få tildelt konsesjon for å delta i hvalfangst."

Kva meiner Regjeringa konkret med dette?

Norges Naturvernforbund har i eit skriv til komiteen kommentert dette punktet og seier dei forstår det slik at dei "foreslåtte konsesjonene vil være omsettelige". Er dette i samsvar med det Regjeringa ser føre seg?

Vedlegg 4

Brev frå Fiskeridepartementet v/statsråden til næringskomiteen, dagsett 7. mai 2004

St.meld.nr. 27 (2003-2004) Norsk sjøpattedyrpolitikk

Jeg viser til brev av 6. mai 2004 fra Næringskomiteen, og har følgende svar på det spørsmålet som er reist:

Situasjonen i dag er at Fiskeridepartementet hvert år fastsetter en forskrift om adgang til å delta i hvalfangst.

Forskriften inneholder vilkår som må oppfylles for å kunne delta i fangsten. De fiskerne som oppfyller vilkårene, får en tidsbegrenset adgang til å delta i hvalfangsten det aktuelle året de søker for

Regjeringen foreslår i stortingsmeldingen å endre denne praksisen ved å innføre en vanlig konsesjonsordning for hvalfangst. Hensikten med dette forslaget er å gi hvalfangerne større trygghet. For eksempel er det

nyttig å vite med størst mulig sikkerhet hvilke fiskerier man har adgang til å delta i utover inneværende år når man skal investere i fornyelse av fartøy. Videre ønsker man å unngå det byråkratiske ved at hvalfangerne i dag må søke om deltakelse i fangsten hvert år. Dette vil også redusere omfanget av forvaltningens arbeid med fangsten.

Hvis man vil få til en viss nyrekruttering til hvalfangstnæringen, må man vurdere behovet for å justere kravene for å få tildelt konsesjon. Et av dagens krav er at man må ha deltatt i fangst i et av de seks siste år med

den båten man ønsker å delta med i årets fangst. Dette vilkåret begrenser muligheten for å få inn nye i hvalfangstnæringen. Regjeringen vil også vurdere om hvalfangst kan kombineres med annen fangstvirksomhet, for eksempel selfangst.

Det at regjeringen går inn for å vurdere behovet for å justere kravene for å kunne delta i hvalfangst, betyr ikke at man vil legge opp til en ordning med omsettelig konsesjoner. Det vil fortsatt bli stilt krav til tidligere deltakelse i fangst og nær tilknytning til hvalfangstnæringen.